

Hogeschool
trekt veel
Duitse
paarden-
meisjes

Pag. 4

Achthonderd
maïsboeren
bezochten
PPO in
Vredepeel

Pag. 12

'Ik boycot de
kantine tot
ik weer met
geld kan
betalen'

Pag. 14

WEEKBLAD VOOR WAGENINGEN UR/

1E JAARGANG/ 14 SEPTEMBER 2006

RESOURCE

#03

Pag. 8

DE WARE MACHT- HEBBERS

COLOFON

Resource, Weekblad voor Wageningen Universiteit en Researchcentrum, is een onafhankelijk weekblad voor personeel en studenten van Wageningen UR en wordt uitgegeven door Cereales Uitgeverij; ISSN 1389-7756.

Redactieadres/ Binnenhaven 1, 6709 PD Wageningen, Postbus 357, 6700 AJ Wageningen, tel. 0317 466666, fax 0317 466667, e-mail resource@cereales.nl; secretariaat Linda Glasmacher en Sandra van den Brink-Vermeulen. Geopend van 8.30 tot 12.30 uur.

Redactie/ Korné Versluis (hoofdredacteur, algemeen nieuws), telefoon 0317 466680, e-mail korne.versluis@cereales.nl;

Lieke de Kwant (eindredactie), telefoon 0317 466685, e-mail liele.de.kwant@cereales.nl;

Yvonne de Hilster (eindredactie, studenten), telefoon 0317 466687, e-mail yvonne.de.hilster@cereales.nl;

Gert van Maanen (landbouw, plant, dier), telefoon 0317 466684, e-mail gert.van.maanen@cereales.nl;

Sara van Otterloo (eindredactie international pages), telefoon 0317 466691, e-mail sara.van.otterloo@cereales.nl;

Teun Hofmeijer (algemeen nieuws), telefoon 0317 466690, e-mail teun.hofmeijer@cereales.nl;

Laurien Holtjer (studenten), telefoon 0317 466689, e-mail laurien.holtjer@cereales.nl;

Willem Koert (voeding, biotechnologie), telefoon 0317 466681, e-mail willem.koert@cereales.nl;

Koen Moons (Van Hall Larenstein), telefoon 0317 466669, e-mail koen.moons@cereales.nl;

Albert Sikkema (Van Hall Larenstein), telefoon 0317 466669, e-mail albert.sikkema@cereales.nl;

Joris Tielens (economie, buitenland), telefoon 0317 466688, e-mail joris.tielens@cereales.nl;

Martin Woestenburg (groene ruimte), telefoon 0317 466682, e-mail martin.woestenburg@cereales.nl.

Landelijk nieuws: Hoger Onderwijs Persbureau (HOP).

Foto's/ Guy Ackermans, Bart de Gouw, Martijn Weterings, BvB, Rita van Biesbergen, Ruben Smit, Hoge Noorden, Jurjen Bersee

Illustraties/ Henk van Ruitenbeek, Guido de Groot

Vormgeving/ Hans Weggen, telefoon 0317 466686, e-mail hans.weggen@cereales.nl. Basisvormgeving/ Office for Design, Loek Kemming

Druk/ Dijkman Offset BV

Directeur Cereales/ Henk Prevaes

Abonnementen/ Studenten van Wageningen Universiteit en personeel van Wageningen UR krijgen Resource gratis; anderen kunnen zich abonneren voor E52,50, buitenland E122,50 per jaar. Inlichtingen: telefoon 0317 466666.

Advertenties intern/ Onderdelen van Wageningen UR kunnen tegen speciaal tarief adverteren in Resource. Informatie bij het secretariaat. Kleintjes is de rubriek voor niet-commerciële advertenties. Kosten E5 (studenten en medewerkers E3,50) per 30 woorden.

Advertenties extern/ Van Vliet, bureau voor media-advies, Passage 13, Postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023 5714745.

Serviceberichten/ Beknopte, zakelijke mededelingen van eenheden van Wageningen UR aan studenten en personeel kunnen gratis in Resource worden geplaatst. Inlichtingen: 0317 466666.

RESOURCE

#03

WEEKBLAD VOOR WAGENINGEN UR/

1E JAARGANG/ 14 SEPTEMBER 2006

KOERT

NIET 'DROEF'

In een achterafzaaltje van de Aula kijkt rector magnificus Martin Kropff zijn collegae vol verwachting aan.

'Nou?', vraagt Kropff.

Kropff en de andere grote denkers in het zaaltje proberen een nieuwe naam voor de Droevendaalsesteeg te verzinnen. Langs de Steeg verrijst een Onbetaalbaar Kasteel van Baksteen, het toekomstige hoofdkwartier van Wageningen UR. De naam van de steeg is dan wel eeuwenoud, maar niet goed genoeg voor 'een dynamisch kenniscentrum als dat van Wageningen UR', aldus de Afdeling Communicatie in een vertrouwelijke nota. 'De naam 'Droevendaal' roept negatieve associaties op. Maar Wageningen UR is niet 'droef' of 'droevig'! Wageningen UR bruist van het leven!'

En daarom mogen de machtigste breinen van WUR broeden op een energieke naam, ook al staat min of meer vast dat het de *Life Sciences & Education Single* gaat worden. 'Ik snap dat het in de Wageningse schijndemocratie past als we doen alsof hoogleraren invloed hebben', gromt Frans Kok, wiens groep op mysterieuze wijze in de rode cijfers is gedoken sinds de nieuwbouw langs de *Life Sciences & Education Single* is begonnen. 'Maar dit gebaar is wel erg wrang. Eerst plukken jullie ons kaal omdat jullie je bespottelijk dure kasteeltje moeten bekostigen...'

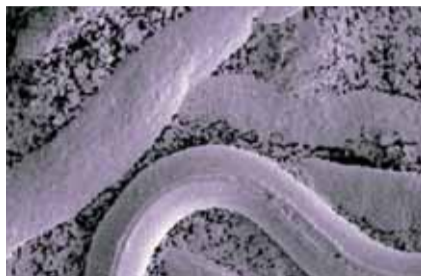
'...en nou mogen we jullie helpen met het bedenken van een bezopen naam', zegt Wim Heijman, die als regionaal-econoom maar ook als medewerker van de kennis-eenheid Maatschappij weet hoe het is om door een Centrum uitgebuit te worden. 'Ik proef een zekere vijandigheid', klaagt Kropff.

Ivonne Rietjens schraapt haar keel. 'Martin, een advies', zegt de toxicologe. 'Leer Spaans. Laat je gezicht veranderen door een plastisch chirurg. Ga koffie plukken in Guatemala en noem jezelf Juan. Dat bevordert je overlevingskansen als straks in Wageningen de opstand uitbreekt.'

Kok knipt met zijn vingers.

'Struikrover-steeg', zegt Kok. 'Hoe vind je die?'

Willem Koert

Pag. 6

Nematoden die aan seks doen, hebben meer last van stress

Pag. 7

Alleen zonnige bomen maken gebruik van wegwerpbladeren

Pag. 20

'The royal family is making Japan into a museum'

Pag. 23
Leden van Nji Sri kunnen niet meer bloot over de bar glijden

BOVEN HET MAAI-VELD

'De varkenssector moet af van het kilodenken'

Lef valt haar niet te ontzeggen. Marianne Thieme, directeur van Wakker Dier en lijsttrekker van de Partij van de Dieren, pleit in De Boerderij – het huisblad van de agrarische sector – voor een flinke sanering van de Nederlandse varkenshouderij.

'De varkenssector moet af van het kilodenken. We moeten naar zelfvoorziening, niet meer dan dat. Dit moet op minder en kleinere bedrijven', aldus Thieme. En ze bedoelt echt kleine bedrijven: tweehonderd dieren per bedrijf vindt ze te veel. 'We denken eerder aan enkele tientallen per bedrijf.' Deze omschakeling moet volgens Thieme binnen vijf jaar gerealiseerd zijn en de overheid moet zorgen voor een 'warme sanering' waarbij boeren schadeloos worden gesteld. De door het LEI berekende kosten hiervan – eenmalig 3,9 miljard euro en een jaarlijkse economische schade van 15 miljard euro – brengen haar niet tot andere gedachten. 'Of het nu 11 miljard of 100 miljard is, het gaat erom dat de maatschappelijke kosten uiteindelijk lager zullen zijn als we veranderen van houderij.' / GvM

Omslag: foto van de Boktor, Theodoor Heijerman; foto van de aarde, NASA; montage Guy Ackermans

IN 'T NIEUWS

6 SEPT. T/M 13 SEPT. 2006

De Duitse studentes Sarah (links) en Anne-Kathrin in de mediatheek van Van Hall Larenstein Leeuwarden. Sara heeft haar hondje Bobo meegenomen. / foto KM

DIEREN TREKKEN DUITSE STUDENTEN

Hogeschool Van Hall Larenstein krijgt steeds meer Duitse studenten. Vooral de diergerelateerde opleidingen zijn populair bij de oosterburen. Equine, Leisure and sports – ofwel paardenhouderij – in Wageningen haalde dit jaar maar liefst veertig, merendeels vrouwelijke, Duitse studenten binnen. De opleiding Diermanagement in Leeuwarden ontving eenzelfde aantal.

'Ik wilde iets met dieren doen', vertelt Sarah, eerstejaars Diermanagement. 'In Duitsland is niets vergelijkbaars. Je kunt alleen diergeneeskunde doen, maar daar-

voor moet je heel hoge cijfers hebben. Ik ben daar niet aangenomen.' Bij studievoorzichting op school hoorde de Duitse over de opleiding in Nederland. Dat de opleiding in het Nederlands is, schrikte haar niet af. Na een intensieve cursus van vier weken beheerst ze de taal al aardig. 'Maar hoorcolleges zijn nog best moeilijk te volgen. Gelukkig mogen we de opdrachten nu nog wel in het Duits doen.' Haar studiegenoot Anne-Kathrin ontdekte Diermanagement op de site studiereninholand.de. 'Ik wilde ook iets met dieren en omdat dat in Duitsland niet kan, ben ik in Nederland gaan zoeken. Ei-

genlijk is het helemaal niet zo ver van huis en ik ben heel blij dat ik deze opleiding hier kan doen.'

Ingrid de Vries van de Afdeling Marketing en Communicatie had de aanloop van Duitsers wel verwacht. 'Onze wervingscampagne in Duitsland begint aan te slaan nu we de opleidingen van verschillende vestigingen samen presenteren op onderwijsbeurzen. We hebben een groot aanbod voor de Duitse markt, waarbij met name de opleidingen Diermanagement, Paardenhouderij en Forensic Sciences aanspreken.' / KM en AS

'EINDE OPSTARTPROBLEMEN KANTINES IN ZICHT'

'Twee weken na de invoering lijken de meeste mensen al gewend aan de chipknip als betaalmiddel in de kantines. Veranderingen kosten altijd even tijd en gaan gepaard met opstartproblemen.' Aldus Elisa Salentijn van Communication services, namens het Facilitair bedrijf.

Veel mensen waren verrast door de invoering van de chipknip. 'Vanwege de vakantieperiode hebben we gewacht met het informeren van studenten en medewerkers tot iedereen terug was. Bovendien heeft het zo kort van tevoren op de hoogte stellen het meeste effect. Mensen zijn gewoontedieren en in het begin vinden mensen het lastig om een chipknip te gebruiken.'

Toch worden, aldus de communicatiemedewerker, de rijen bij de kassa snel kleiner. 'Naast de invoering van de chipknip hebben we te maken met een nieuwe cateraar, een nieuw assortiment en moeten ook onze medewerkers hun weg vinden in de nieuwe situatie. Je ziet dat er meegelift wordt op elkaars kaarten wanneer iemand nog geen chipknip heeft. Bovendien zijn er prepaid chipkaarten te koop in de kantine waarmee men kan betalen. Onze studenten zijn al een aantal jaren gewend aan de prepaid chipknip. Daar betalen ze namelijk ook hun printjes en kopieën mee.'

Er is bewust gekozen om naast de chipknip niet met contant geld te kunnen blijven betalen. Dit kost, aldus Salentijn, de

kantinemedewerkers veel tijd en zorgt voor lange rijen bij de kassa. 'De chipkaart is bedoeld om betalen in de kantines voor medewerkers en studenten makkelijker en veiliger te maken. Het is een service. Het is niet bedoeld om mensen te pesten.'

De vertraagde oplevering van het Forumgebouw zorgt ervoor dat medewerkers op de Born het nu zonder kantine moeten stellen. 'We hebben gezorgd voor tijdelijke voorzieningen die in de behoefte voorzien. In oktober wordt het Atlasgebouw opgeleverd en daar is korte tijd later ook een kiosk waar men terecht kan.' / TH

Zie ook M.I. op pagina 14

PLOEG INGEZET TEGEN VLIEGTUIGLAWAAI

Onderzoeksinstituten Alterra en TNO zijn deze week bij Schiphol begonnen met een onderzoek naar de geluiddempende werking van omgeploegde grond.

Tussen de woningen van Hoofddorp-Noord en de Polderbaan hebben onderzoekers twee percelen van tweehonderd bij tweehonderd meter omgeploegd. In de komende vier weken gaan ze met luidsprekers en alarmpistolen het lage geluid van grote vliegtuigen nabootsen, en kijken of de omgeploegde grond dat geluid absorbeert.

Tijdens de proef kan plaatselijk geluidsoverlast ontstaan, maar als blijkt dat omgeploegde grond geluid absorbeert, dan zullen vooral de inwoners van Hoofddorp-Noord uiteindelijk baat hebben bij het onderzoek. / MW

VIERDUIZEND PROMOTIES

Wageningen Universiteit vierde op woensdag 6 september haar vierduizendste promotie. Promovenda Oxana Kobzar kreeg tijdens de feestelijke ceremonie een beeldje uit handen van rector Martin Kropff.

Het aantal promovendi aan Wageningen Universiteit is de laatste decennia fors gestegen. Tussen de duizendste en de tweeduizendste promotie zat nog elf jaar, tussen de drieduizendste en de vierduizendste maar vijf. Onder de promovendi wordt het aandeel internationale studenten ook steeds groter. Oxana Kobzar, op de foto te zien in een onderonsje met haar paranimf Svetlana Ács, komt uit bijvoorbeeld Oekraïne. / JT, foto Guy Ackermans

'Ik wist niet dat peper de smaak van aardbeien versterkt'

De laatste loper van de Aeolus-ploeg uit Enschede sprint naar de zege in het studentenklassement van de Veluweloop. Deze estafetteploeg met start en finish op sportcentrum de Bongerd werd zaterdag 9 september voor de 26e keer gehouden. Klimvereniging Ibex was met een derde plaats de beste Wageningse studentenploeg. In het algemeen klassement eindigde Aeolus als tiende, een uur achter winnaar de Galliërs met oud-leden van studentenatletiekvereniging Tartlétos, die al meerdere edities wist te winnen. / YdH, foto Patrick van de Luijngaarden

LEGAAL MUZIEK DOWNLOADEN MET SURF

Studenten kunnen voortaan muziek downloaden op de website Surf2Music. Voor bijna negen euro krijgen ze toegang tot een databank waarin de belangrijkste platenmaatschappijen ruim één miljoen nummers ter beschikking gaan stellen.

De site is een initiatief van Surf, het samenwerkingsverband van hogescholen en universiteiten op ict-gebied, de grote platenmaatschappijen en muziekrechtenorganisatie Buma/Stemra. Het initiatief is bedoeld als goedkoop antwoord op het illegaal downloaden van muziek. In de toekomst komen ook videoclipjes beschikbaar.

Voor 6,95 euro per maand kun je via een 'stream' luisteren naar muziek. Voor twee euro meer mag de muziek worden binnengehaald en op een mp3-speler gezet. Niet-studenten betalen enkele euro's meer. Surf2Music levert de muziek alleen als Windows-bestanden, die niet kunnen worden afgespeeld op de iPod van Apple.

De universiteiten en hogescholen voeren momenteel gesprekken over instellingscontracten, zodat ze hun studenten gratis toegang tot de site kunnen bieden. / HOP

GEPEPERDE AARDBEI VERRAST VEERMAN

'Ik wist niet dat peper de smaak van aardbeien versterkt.' Ook landbouwminister Cees Veerman stak wat op van de eerste smaakles die tv-kok Pierre Wind dinsdag 12 september verzorgde op een basisschool in Voorburg.

Het mede vanuit Wageningen geïnitieerd lesprogramma Smaaklessen slaat na twee proefjaren haar vleugel uit en start dit schooljaar op vijfhonderd basisscholen. In Smaaklessen staat het beleven van voedsel centraal. Kinderen verkennen het

dagelijks eten met al hun zintuigen door te proeven, ruiken, voelen en kijken. De les op de Voorburgse basisschool De Parachute stond vooral in het teken van aardappelen en aardbeien. Minister Veerman deed, getooid met een koksmuts, druk mee met de proefjes.

Smaaklessen is een gezamenlijk project van onder meer het ministerie van LNV, Wageningen Universiteit, Voedingencentrum Nederland, Pierre Wind, koksvereniging Euro-Toques en de hogere agrarische scholen. / GvM

BEURS VOOR INTERNATIONAAL TALENT

De Egyptische onderzoeker ing. Ahmed Abd-El-Haliem (29) is een van de 23 jonge, talentvolle internationale onderzoekers die een zogeheten Mozaïeksubsidie krijgen toegekend door de Nederlandse onderzoeksorganisatie NWO.

Abd-El-Haliem, als biotechnoloog opgeleid aan de Hogeschool Larenstein in Velp, ontvangt 180.000 euro om vier jaar promotieonderzoek naar ziekteresistentie uit

te voeren bij de leerstoelgroep Fytopathologie in Wageningen. De toelage wordt beschikbaar gesteld door NWO en het ministerie van OCenW. Onderwijsminister Maria van der Hoeven zal de Mozaïeksubsidies op donderdag 19 oktober uitreiken. De subsidie is in 2003 ingesteld om kleurrijk wetenschappelijk talent voor Nederland te behouden en meer allochtone afgestudeerden te laten doorstromen in het onderzoek. / GvM

IN MEI EERSTE COLLEGES IN FORUM

In mei zullen naar verwachting de eerste colleges plaatsvinden in het Forum.

Wageningen Universiteit wil de doorgaans rustige vijfde onderwijsperiode gebruiken om de nieuwe faciliteiten te testen. Jan Driessse, projectdirecteur nieuwbouw, denkt dat ongeveer de helft van de capaciteit van het gebouw gebruikt zal worden in deze periode. Van Hall Larenstein Wageningen verhuist nog niet naar het nieuwe gebouw. Zij gaan in de zomervakantie naar hun verdiepingen in het Forum. / KV

NIEUWE NAAM VOOR DROEVENDAALSESTEEG

Wageningen UR is in gesprek met de gemeente over de naam van de Droevendaalsesteeg op de Born.

De gemeente wil meewerken aan een naamswijziging van de steeg. Volgens Pauline Greuell van Corporate communicatie is Wageningen UR op zoek naar een straatnaam die 'past bij wat wij doen'. Veel meer wil zij nog niet kwijt over de zoektocht naar een nieuwe naam, omdat dat volgens haar nog prematuur is. / KV

STUFI REIST WERELDWIJD MEE

Studenten die een deel van hun opleiding in het buitenland willen volgen, kunnen hun studiefinanciering straks overal mee naar toe nemen. Voorwaarde is wel dat het niveau van de opleiding deugt, en dat de student in de voorafgaande zes jaar er drie van Nederland heeft gewoond.

Staatssecretaris Bruins van onderwijs bereikte hierover op 8 september overeenstemming in de ministerraad. Voorganger Mark Rutte wilde de mogelijkheid nog beperken tot Europa. Het voorstel wordt nu beoordeeld door de Raad van State en daarna doorgestuurd naar de Tweede Kamer. Het Nuffic gaat de buitenlandse programma's toetsen.

Nu gaat een kwart van de Nederlandse studenten voor een (deel van de) opleiding naar het buitenland. Dat moeten er meer worden.

Oppositiepartij PvdA heeft vooruitlopend op de wettekst al laten weten blij te zijn met het voornemen van Bruins, dat op 1 september 2007 moet ingaan. Ook de studentenbonden zijn enthousiast. Koepelorganisaties VSNU en HBO-raad reageren zuinig. Daar is men vooral bang betalende klanten te verliezen. / HOP

UIT 'T VELD

NIEUWS UIT DE WETENSCHAP

NEMATODEN REAGEREN VERSCHILLEND OP STRESS

Nematoden reageren zeer dynamisch op verstoringen in hun leefomgeving. Volgens de Spaanse promovenda dr. Olga Alda Álvarez hebben vervuiling en klimaatverandering daardoor een veel minder constant effect op ecosystemen dan vaak wordt aangenomen.

Nematoden of aaltjes worden vaak gebruikt als indicator van bodemkwaliteit. De kleine wormpjes spelen immers als bacterie-etters een belangrijke rol in afbraakprocessen in de bodem, en zijn in het laboratorium eenvoudig te bestuderen.

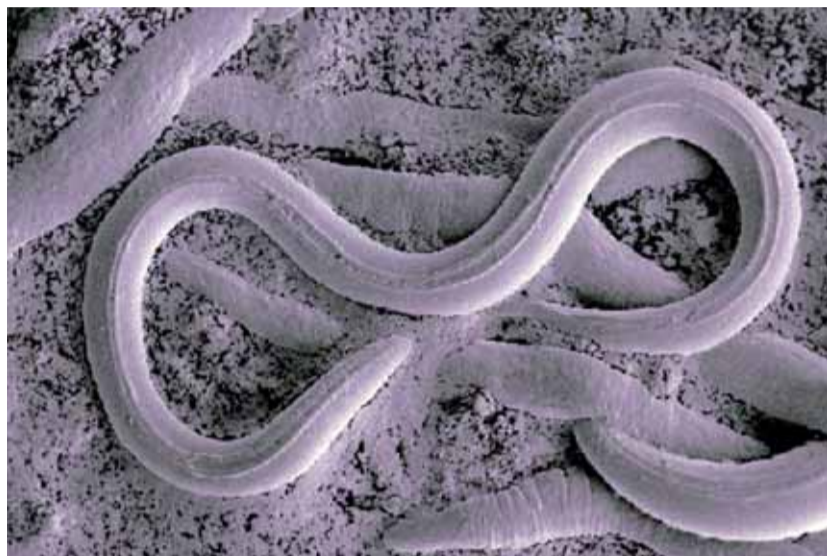
Alda Álvarez onderzocht hoe twee soorten nematoden – de *Caenorhabditis elegans* en de *Acroboloides nanus* – reageren op vervuiling van hun leefomgeving met toxische stoffen en op veranderingen in de omgevingstemperatuur.

De promovenda ontdekte dat nematoden die zich seksueel voortplanten gevoeliger zijn voor deze stressfactoren dan hermafrodite stammen van dezelfde soort.

Daarnaast weten de aaltjes zich in genetisch opzicht snel aan te passen aan temperatuurveranderingen. Zo treedt bij een temperatuursverhoging van 16 naar 24 graden Celsius al een opmerkelijke verandering op in de genregulatie.

Ze raadt daarom aan bij onderzoek naar de gevolgen van vervuiling door giftige stoffen voortaan ook rekening te houden met het type levenscyclus en de genetische eigenschappen van de onderzochte soorten. / GvM

Olga Alda Álvarez promoveerde op vrijdag 8 september bij prof. Jan Bakker, hoogleraar Nematologie.

De omslag van het proefschrift van Olga Alda Álvarez over stress bij nematoden.

De acouchy knaagt de kiemen uit zaden om ze beter houdbaar te maken. / foto Patrick Jansen

ACOUCHY MAAKT ZOMBIEZADEN

De acouchy maakt zombiezaden van de noten van de *Carapa procera*. Door de kiem uit de noten te knagen zorgt hij dat ze niet meer kunnen uitlopen. Daardoor blijft zijn voorraad carapanoten langer houdbaar.

De acouchy leeft in het oerwoud van Zuid-Amerika. Voor de droge zomer legt het knaagdier diverse voorraadjes aan van carapanoten. Die kiemen normaal gesproken erg snel en groeien dan uit tot zaailingen, lang voordat de acouchies ze nodig hebben. Onderzoekers vonden het dan ook vreemd dat de acouchy juist de carapanoot kiest als hij een voorraad aanlegt. Nu blijkt dus dat het knaagdier de noten bewerkt voordat hij ze begraaft. Hij graaft de zaden ook op gezette tijden weer op,

tot wel drie keer achter elkaar. Een derde eet hij vervolgens op, twee derde verstopt hij weer ergens anders zodat zijn soortgenoten ze niet vinden. De zaden die door de acouchy bij het ontkiemen over het hoofd zijn gezien verklaren volgens de onderzoekers de goede verspreiding van de *Carapa procera*.

De ontdekking van de zombiezaadjes komt voort uit het promotieonderzoek van dr. Patrick Jansen. Hij promoveerde in 2003 cum laude aan Wageningen Universiteit en werkt nu als ecoloog bij Rijksuniversiteit Groningen. Jansen publiceerde de resultaten van zijn onderzoek samen met de Wageningse ecologen prof. Frans Bongers en prof. Herbert Prins in het wetenschappelijke tijdschrift *Oikos*. / MW

VERZEKERING VOOR BOER DIE RISICO'S NEEMT

In de akkerbouw is het wisselende inkomen een probleem. Boeren kunnen dit oplossen door risico's te mijden of een verzekering af te sluiten, maar dat kost geld. De vierduizendste promovendus van Wageningen Universiteit, Oxana Kobzar, maakte een model dat helpt bij de afweging tussen zekerheid en inkomensverlies.

Verzekeringen in de landbouw bestaan in Nederland al, maar dan gaat het om calamiteiten zoals brand of hevige regen. Er zijn echter ook verzekeringen mogelijk tegen alledaagse risico's zoals een lage opbrengst of een lage prijs van het product. Komt de oogst of de prijs onder een bepaalde norm, dan wordt er uitgekeerd. In de Verenigde Staten en Canada worden dergelijke verzekeringen al gebruikt. De

Rabobank en verzekeraar Interpolis financierden het onderzoek van Kobzar naar de levensvatbaarheid van een dergelijke verzekering in Nederland.

Kobzar onderscheidt in haar onderzoek verschillende soorten ondernemers. Boeren die geneigd zijn risico's te mijden doen er volgens haar goed aan om verschillende gewassen in het bouwplan op te nemen. Verzekeren is voor hen geen goede optie. Voor boeren die wat meer risico willen nemen is verzekeren juist wel verstandig. Zij kunnen een risicovol gewas telen, zoals aardappelen, dat ook meer kan opbrengen. Om de ergste risico's af te dekken kunnen ze een verzekering afsluiten. / JT

Oxana Kobzar promoveerde op woensdag 6 september bij prof. Ruud Huirne, hoogleraar Bedrijfseconomie.

EEN LEKKER GEVOEL VERKOOPT

In kantines en restaurants van bedrijven kunnen plantaardige vleesvervangers aanslaan. Voorwaarde is dat het lunchende kantoorvolk er een fijn gevoel bij krijgt.

Vegetarische eiwitproducten – Novel Protein Foods in jargon – zijn maar moeilijk aan de man te brengen. Uit onderzoek van het LEI in bedrijfsrestaurants blijkt echter dat de vegetarische burger toch kan aanslaan. Voorwaarde is een goede 'positionering'. Dat wil zeggen dat het verhaal dat de lunchende klant bij het product te horen krijgt goed moet zijn. Het moet vooral een goed gevoel geven. Benadrukken dat het product gezond is, is onvoldoende. Vertellen en laten proeven dat het lekker is werkt ook niet. En de

wetenschap dat minder vlees eten goed is voor de wereld, haalt op zichzelf geen mensen over de streep. Maar de combinatie van dat alles weer wel, vertelt Karin Zimmermann, onderzoeker bij het LEI. 'Smaak, gezondheid, maatschappelijke verantwoordelijkheid en je lekker voelen moeten allemaal tegelijk worden benadrukt. Het woord vegetarisch moet vermeden worden. Het gaat er ook om dat mensen in de lunchpauze even willen ontspannen en gezellig met elkaar willen eten. Het product moet hen zo'n lekker gevoel geven.'

Vooraf bij dienstverlenende bedrijven bleken de plantaardige producten kans te maken. In kantines van scholen of productiebedrijven waren de vegosnacks minder populair. / JT

‘Een kleine aversie tegen risico leidt al tot de beslissing om niet over te stappen naar biologische teelt’

BEDRIJFSRISICO HINDERT OVERSTAP NAAR BIOLOGISCH

Hoewel biologische akkerbouwers meer kunnen verdienen dan hun collega's in de gangbare teelt, schakelen maar weinig boeren om. Dat komt vooral door de overgangperiode en de grotere risico's in de biologische teelt. Dat blijkt uit promotieonderzoek van Svetlana Ács.

Ács deed een modelstudie naar de omschakeling van gangbare naar biologische akkerbouw in Nederland. In eerste instantie vergeleek ze de bedrijfseconomische

situatie van gangbare en biologische boeren. Daaruit bleek dat biologische boeren zowel economisch als milieutechnisch een stuk beter presteren.

Toch stappen boeren nog steeds niet massaal over op een biologische productiewijze. Dat komt doordat in de periode van omschakeling, voor akkerbouwers twee jaar, het bedrijf wel al biologisch moet produceren, maar de producten nog niet het predikaat biologisch krijgen. Dan hebben ze dus wel hogere kosten, maar

geen hogere opbrengsten. Ács nam deze factor mee in het model, waarna bleek dat het economische voordeel van biologisch produceren al minder groot was vergeleken met gangbare teelt.

Daarnaast blijken biologische akkerbouwers grotere risico's te lopen dan de conventionele boeren. In de studie van Ács komt naar voren dat een geringe aversie tegen risico al leidt tot de beslissing om niet om te schakelen naar biologische landbouw. De balans kan omslaan als de

overheid omschakeling subsidieert. Bij een enigszins aversieve houding tegenover risico's moet die tegemoetkoming ten minste 2.737 euro per hectare ineens bedragen, berekende Ács. Ook belastingheffing op pesticidengebruik zou boeren kunnen overhalen om over te stappen op biologische teelt. / JT

Svetlana Ács promoveerde op 8 september bij prof. Ruud Huirne, hoogleraar Bedrijfseconomie.

STRO IN VARKENSSTAL VOORDELIG BIJ GROEPSHUISVESTING

Het houden van zeugen in groepen hoeft niet te leiden tot een grotere uitstoot van ammoniak en broeikasgassen. Als er tenminste op een verstandige manier stro in de stal gebruikt wordt, stelt dierwetenschapper dr. Karin Groenestein in haar proefschrift.

Groepshuisvesting en het gebruik van stro, twee welzijnsmaatregelen die het leven van varkens aangenamer maken, kunnen ook voordeel opleveren voor het milieu. Dat blijkt uit de praktijkproeven, laboratoriumexperimenten en modelsimulaties die Groenestein heeft uitgevoerd bij de onderzoekstak van het voormalige IMAG, dat nu is opgegaan in de Animal Sciences Group.

Zo vergeleek ze de ammoniakemissie bij drie huisvestingssystemen voor varkens. Daaruit blijkt dat het houden van zeugen in groepen met een groter leefoppervlak, in vergelijking tot individueel gehouden zeugen, niet leidt een hogere ammoniakuitstoot. Het verstrekken van een strobed aan in groepen gehouden zeugen leidt zelfs tot een lagere uitstoot. Bij vergroting van het strobed daalt de ammoniakemissie, terwijl een toenemend oppervlak van roosters en dichte betonnen vloer de emissie laat stijgen. De meest effectieve manier om ammoniakuitstoot te reduceren is varkens te stimuleren in het strobed te plassen en de emissie van de dichte vloer te verlagen.

Om te voorkomen dat de oplossing voor het ene milieuprobleem een ander milieuprobleem veroorzaakt, onderzocht Groenestein ook het effect van stroverstreking op de uitstoot van de broeikasgassen methaan (CH₄) en lachgas (N₂O). Het gebruik van stro kan de emissie van lachgas voorkomen als het strobed met rust gelaten wordt. Dit stimuleert echter een zuurstofloze omgeving onderin die de methaanproductie bevordert. Doordat dit methaan in de toplaag van het strobed wordt omgezet in koolzuur (CO₂) lijkt het effect echter beperkt te blijven. / GvM

Karin Groenestein promoveerde op 12 september bij prof. Jos Metz, hoogleraar Technisch ontwerp van bedrijfssystemen in de dierhouderij, en prof. Leo den Hartog, hoogleraar Bedrijfsontwikkeling in de veehouderij.

Een aangevreten blad van de cecropia, een snelgroeende plant die goed gedijt op lichte plaatsen. De bladeren zijn dun en gaan niet zo lang mee. / foto Lourens Poorter

DIKKE BLADEREN ONTSTAAN IN HET DONKER

Boomsoorten die goed gedijen in de schaduw van andere bomen hebben dikke bladeren. De bladeren van boomsoorten die veel licht nodig hebben zijn daarentegen dun. Dat ontdekten onderzoekers van de leerstoelgroep Boscologie en bosbeheer.

Vijf jaar bracht dr. Lourens Poorter door in Bolivia. In het tropische regenwoud deed hij onderzoek naar de manier waarop bomen zich proberen te handhaven. 'Wij hebben gekeken naar jonge exemplaren van vijftig soorten bomen', vertelt Poorter. 'Als ze nog klein zijn, is de hoeveelheid licht een belangrijk kenmerk van hun habitat. Op sommige plekken in het regenwoud, onder grote bomen, dringt maar één procent van het licht door dat op de kronen van de grote bomen valt. Er zijn soorten die daar kunnen

groeien. Andere boomsoorten hebben meer licht nodig en groeien op plekken waar een boom is omgevallen. Ten slotte zijn er ook soorten die het vooral goed doen op grote open plekken waar meerdere bomen zijn verdwenen.'

Hoe minder licht jonge bomen nodig hadden, des te dikker waren hun bladeren. 'Die soorten investeren in duurzaamheid', zegt Poorter. 'Ze groeien langzaam en hun bladeren zijn dik, zodat ze beter beschermd zijn tegen vraat. De bladeren gaan wel drie jaar mee. Door te investeren in duurzame bladeren zijn de bomen in staat te overleven.'

Soorten die op plaatsen groeien waar veel licht is, hebben daarentegen dunne bladeren met een hoge fotosynthesecapaciteit. 'Het zijn wegwerpbladeren', aldus Poorter. 'Na drie maanden werpen de bomen ze af. Na die tijd hebben de

bladeren hun functie trouwens al verloren, omdat de boom verder is gegroeid en hoger op in de kroon nieuw blad heeft gevormd. Dat kaapt het licht weg van buurboomjes, die er zo uitgeconcentreerd worden.'

Poorters gegevens zijn interessant omdat ze iets zeggen over de manier waarop soorten veranderen door evolutie. Volgens de ene theorie specialiseert elke soort zich voor een andere niche, en gaan soorten steeds meer van elkaar verschillen. Een andere stroming in de wetenschap denkt dat de soorten juist meer op elkaar lijken, omdat ze in hun ontwikkeling allemaal dezelfde, meest optimale vorm aannemen. De gegevens die Poorter verzamelde ondersteunen de eerste lezing. / WK

De mens ziet zichzelf als koning van de aarde. Als hij zich al met dieren bezighoudt, dan kiest hij zoogdieren of vogels. Wageningse entomologen leggen zich daar niet bij neer. Het motto voor hun festival City of Insects luidt: ‘Geen leven zonder insecten’. Zijn insecten inderdaad zulke belangrijke bewoners van onze planeet?

door GERT VAN MAANEN, foto's HANS SMID

‘Zonder die kleine beestjes komen alle biologische kringlopen tot stilstand’

Wat het aantal soorten betreft, vallen alle andere diergroepen volledig in niet bij wormen, insecten en andere kriebelbeestjes’, stelt drs. Peter Koomen, conservator van het Natuurmuseum Fryslân in Leeuwarden. Hij is een van de auteurs van het boek ‘Biodiversiteit in Nederland’ dat een paar jaar geleden verscheen. Koomen benadrukt dat slechts 2,2 procent van alle diersoorten in Nederland behoort tot de gewervelde dieren: vogels (1 procent), zoogdieren (0,4) en vissen, reptielen en amfibieën (samen 0,8). De insecten alleen leveren ruim 70 procent van de Nederlandse diersoorten. ‘Als je voor het gemak de spinachtigen en wormen er bij optelt, beslaan de kleine diertjes bijna 90 procent van de totale Nederlandse biodiversiteit.’ En op wereldschaal liggen die verhoudingen niet veel anders. De soortenrijkdom bij insecten heeft te maken met de kleine afmetingen van de dieren. Hierdoor kunnen ze hun levenscyclus voltooien op een klein plekje. Een struik levert immers voldoende voedsel voor honderden insecten, maar niet genoeg voor één hert. Ook de ‘ouderdom’ van de insecten is een belangrijke factor, vertelt Koomen. Insecten leven al miljoenen jaren langer op aarde dan gewervelde dieren. Ze hebben een korte generatieduur en door de snelle opvolging van generaties is de invloed van natuurlijke selectie groot. Insectensoorten evolueren sneller en passen zich in korte tijd aan een veranderende omgeving aan. Ze ko-

men dan ook op de meest onverwachte plaatsen voor: in hete geisers, koude gletsjers en zelfs in de kurken van wijnflessen. Eigenlijk is alleen de zee insectarm. Er lopen een paar wantsen overheen, maar verder leven daar geen insecten, zegt Koomen. Op de gehele aarde leven waarschijnlijk ongeveer tien miljoen soorten, schat de conservator, waarvan we er slechts één miljoen kennen.

HET VUILE WERK

Deze grote soortenrijkdom en verspreiding vertalen zich niet in aandacht van de mens. ‘De kriebelbeestjes en ander grut worden vaak als stoffering gezien’, vindt Koomen. Terwijl veel kleine dieren in de natuur juist een hoofdrol vervullen: als voedselbron, begrazers, afvalopruimers, bestuivers of zaadverspreiders. ‘Laten we ons wel realiseren dat zonder al die kleine beestjes vrijwel alle biologische kringlopen tot stilstand komen.’ Insecten zitten in de basis van de voedselpiramide en knappen het vuile werk op voor de top van de piramide, de vogels en zoogdieren. Ze zorgen voor de afbraak van plantaardig materiaal en allerlei andere processen waarvan de hogere dieren de vruchten plukken. Maar bij natuurbeschermingsprojecten krijgen toch juist de vogels en zoogdieren de meeste aandacht. Het aan elkaar koppelen van natuurgebieden in de Ecologische Hoofdstructuur is zo’n voorbeeld van zoogdierdenken, vindt Koomen. ‘Kleine geïsoleerde gebiedjes kunnen een uitstekende breedplaats zijn voor specifieke insectensoorten. Maar zulke kleine terreinen worden vaak vogelvrij verklaard.’

CITY OF INSECTS/ DE KRACHT VAN HET KLEINE

Uit de inventarisatie 'Biodiversiteit in Nederland' blijkt ook dat de wetenschappelijke aandacht voor de verschillende diergroepen oneerlijk verdeeld is. Verreweg de meeste specialisten werken aan vogels en andere gewervelde dieren. Op afstand volgen de kreeftachtigen, wormen en insecten. Het aantal specialisten voor een groep binnen Nederland is ruwweg omgekeerd evenredig met het aantal soorten binnen die groep, concluderen de onderzoekers.

PICKNICK

Maar hebben insecten die impopulariteit niet aan zichzelf te danken? Ze steken, verspreiden enge ziekten zoals de pest en malaria en richten schade aan in de landbouw. Dan vraag je om een slechte naam, toch? Nee, dat is een vertekend beeld, zegt de Wageningse hoogleraar Entomologie prof. Joop van Lenteren, een van de grondleggers van de biologische bestrijding van insecten. De nare soorten vormen volgens hem maar een fractie van het totaal, om precies te zijn 0,5 procent (5000 plaagsoorten op een miljoen bekende soorten insecten).

Plagen ontstonden volgens Van Lenteren toen de mens tienduizend jaar geleden gewassen ging verbouwen. 'In de natuur treden plagen zelden op. De vegetariërs onder de insecten vreten in natuurlijke ecosystemen maar een paar procent van de planten. In de landbouw loopt die vraat soms op tot honderd procent.' De mens roept dat over zich af, meent de entomoloog. 'Op boerenbedrijven is de biodiversiteit heel laag: er is vooral veel van hetzelfde. Voor een vegetarisch insect is dat

fantastisch. Het bevindt zich in luilekkerland: overal eten beschikbaar en ook nog eens in topconditie.' De planten zijn immers geselecteerd op voedingskwaliteit, krijgen water en kunstmest. Daarbij vormen ze ook nog een saaie, onprettige omgeving voor natuurlijke vijanden. Zo organiseert de mens volgens Van Lenteren 'een gigantische picknick voor vegetarische insecten'. Ook voor de lastige huis-, tuin- en keukeninsecten geldt dat we ze voor een belangrijk deel zelf hebben uitgenodigd. Kleeerluizen, bedwantsen, tapijtkevers, kabinetskevers, kamervliegen en ovenvisjes; we hebben ze bijna letterlijk zelf in ons huishouden gehaald en vertoeteld, stelt Van Lenteren.

Veel wetenschappers hebben zich al afgevraagd of de schade en het nut van insecten te wegen zijn. Zo berekenen Amerikaanse onderzoekers dit voorjaar dat wilde insecten jaarlijks bijna 45 miljard bijdragen aan de Amerikaanse economie. Voor Thailand wordt de commerciële waarde van eetbare sprinkhanen geschat op bijna vijf miljoen euro. In een andere berekening kwamen onderzoekers voor één groep nuttige insecten, de natuurlijke vijanden van plagen, uit op een bedrag van 360 miljard euro per jaar. Aan de andere kant van de medaille verliest alleen Afrika naar schatting jaarlijks bijna vier miljard euro door malaria, en een gemiddeld Afrikaanse huishouden tien procent aan inkomsten.

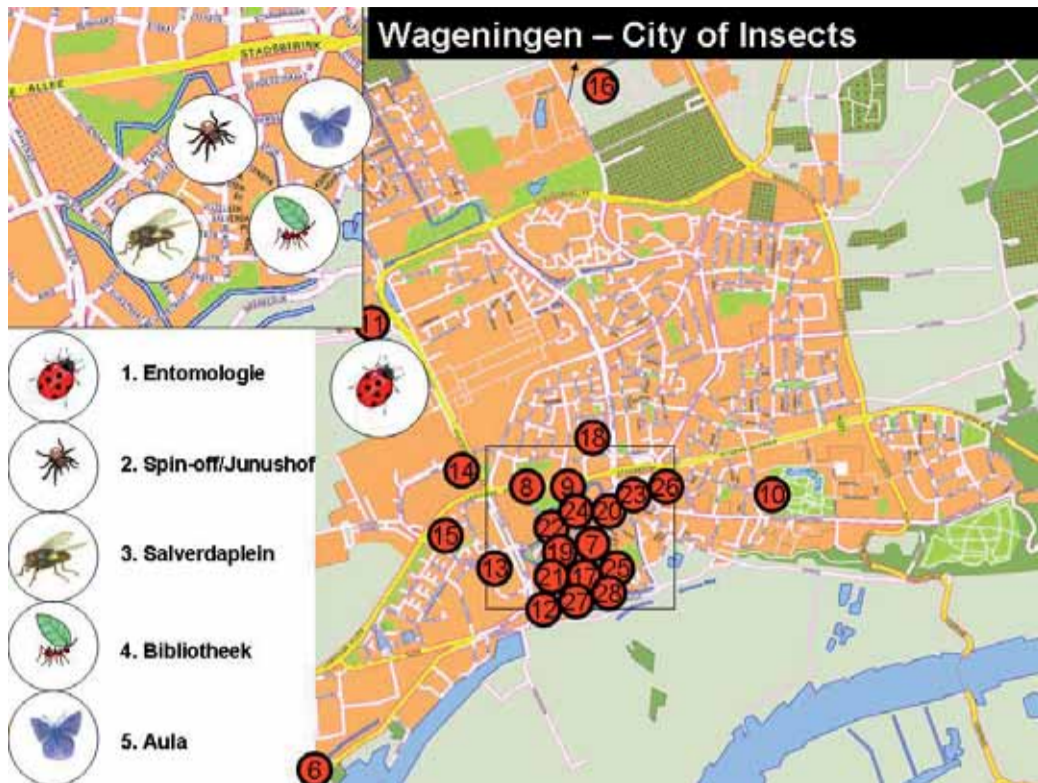
NAPOLEONS NEDERLAAG

Een totaalplaatje voor de wereld valt niet zo maar te maken. Duidelijk is wel dat het om gigantische bedragen gaat. En om veel menselijk leed. Elke dertig secon-

den sterft ergens in de wereld een kind aan malaria. Duidelijk is ook dat insecten invloed hebben gehad op de wereldgeschiedenis. Zo zou de veldtocht van Napoleon naar Moskou in 1812 niet zo desastreus zijn verlopen zonder tussenkomst van de kleeerluis. Op weg naar Rusland liepen de Fransen soldaten tyfus op, een dodelijke ziekte die wordt overgedragen door kleeerluizen. Doordat de soldaten dicht op elkaar sliepen en jassen van overleden makkers overnamen, werd het leger gedecimeerd. Uiteindelijk keerden er van de 500 duizend soldaten maar vierduizend naar Frankrijk terug.

De ecologische, economische en historische argumenten rechtvaardigen alvast de conclusie dat insecten een hoofdrol spelen op aarde en daarom onze aandacht verdienen. Maar prof. Marcel Dicke, hoofd van de leerstoelgroep Entomologie en mede-initiatiefnemer van de City of Insect, levert nóg een argument: insecten zijn leuk, vertonen grappig gedrag en zijn vrijwel in ieders omgeving te vinden.

Dicke: 'Mensen betalen flinke sommen om in Afrika leeuwen te zien, of tijgers in Azië. Maar de insecten in en om het huis zijn veel exotischer dan de gewervelde dieren die de toeristen op safari te zien krijgen. Als je met de juiste vergroting kijkt om de details goed te kunnen zien, vind je de meest bijzondere verschijnselen direct bij je thuis. Wie in de eigen achtertuin of in het bos in de buurt gaat kijken kan taferelen waarnemen die vergelijkbaar zijn met die op de steppen van Serengeti.' >

- 1 Laboratorium voor Entomologie Binnenhaven 7, 6709 PD Wageningen
- 2 Theater Junushoff Plantsoen 3, 6701 AS Wageningen
- 3 BBLTHK Stationsstraat 2, 6701 AM Wageningen
- 4 Aula, Wageningen Universiteit, Generaal Foulkesweg 1a, Wageningen
- 5 Salverdaplein Centrum, Wageningen
- 6 Ouwehands Dierenpark Grebbeweg 111, 3911 AV Rhenen
- 7 Heerenstraat theater Molenstraat 1b, 6701 DM Wageningen
- 8 Movie W Filmhuis Lawickse Allee 13, 6701 AN Wageningen
- 9 Studium Generale Lawickse Allee 13, 6701 AN Wageningen
- 10 Tropische Kas / De Dreijen Arboretumlaan / Arboretum De Dreijen
- 11 Noldus IT Nieuwe Kanaal 5, 6709 PA Wageningen
- 12 Kinderdagverblijf Kinderkunst Churchillweg 39, Wageningen
- 13 KAD Vadaring 5, Wageningen
- 14 Vakschool Wageningen Marijkeweg 20, 6709 PG Wageningen
- 15 Nieuwe Wereld, Hotel de Marijkeweg 20, 6709 PG Wageningen
- 16 PPO Bijen Kielekampsesteeg 32, 6708 PB Wageningen
- 17 Casteelse Poort, Museum de Bowlespark 1A, 6701 DN Wageningen
- 18 Atelier het blauwe hek Bernhardstraat 10a, 6707 CM Wageningen
- 19 Wilde Wingerd, Bloemenspecialzaak Hoogstraat 18, 6701 BT Wageningen
- 20 De Beschte Boekhandel Bergstraat 22, 6701 AD Wageningen
- 21 Kniphorst, Boekhandel Hoogstraat 49, 6701 BM Wageningen
- 22 Shikasta, Boekhandel Junusstraat 17, 6701 AX Wageningen
- 23 Buys & Ko Bevrijdingsstraat 22, 6703 AA Wageningen
- 24 De Oorzaak Schoolstraat 7, 6701 AZ Wageningen
- 25 Jan Koelewijn, Edelsmid Hoogstraat 22, 6701 BV Wageningen
- 26 Speelgoedhandel De Peppel Bevrijdingsstraat 26, 6703 AA Wageningen
- 27 Restaurant 't Carillon Hoogstraat 12, 6701 BT Wageningen
- 28 Vlaamsche Reus Hoogstraat 21, 6701 BL Wageningen
- 29 Het Koetshuis (Arboretum) Gen. Foulkesweg 94, Wageningen

Programma City of Insects

DAGELIJKS

- Kunst- en foto expo 'Kunst- en vliegwerk' en Foto-expo 'Vrouwen en vlinders' op Entomologie (1)
- 'Superinsect' webkwesitie (wedstrijd voor basisonderwijs) en Verkiezing insectenkoning(in).
- 'Een vliegende tentoonstelling', Atelier het blauwe hek (18)
- Mini-expo van sieradenkunstenaars, De Oorzaak (24)
- Restaurants en cafe's met aangepast menu, Centrum Wageningen
- Insecten slideshow 'Panzer und Sturm' op gevel BBLTHK / Museum Casteels Poort (3 en 17)
- Tentoonstelling van keramiek, beelden, aquarellen, Boekhandel Kniphorst (21)
- Kunstexpo bij boekhandel Shikasta (22)
- Tropische vlinders in een tropisch bos (10.00-16.30)
- Tropische kas (10)
- Insectenkamer met levende insecten, BSO Binnenstebuiten
- Etalages in thema 'insecten', Centrum Wageningen
- Kinderfilmpjes en Computerquiz, BBLTHK (3)

MAANDAG, 18 SEPTEMBER

- 17.00 - 18.00 Ontpopping 'Een vliegende tentoonstelling' door Marcel Dicke, Atelier het blauwe hek (18)
- 19.30 Ontvangst gasten en bezoekers (gratis toegang; reserveren niet mogelijk!), Aula (4)
- 20.00-20.30 Opening Wageningen - City of Insects. Aanbieden boek 'Muggenzifters en Mierenneukers' aan mev. M. van der Hoeven (Minister van Onderwijs), Aula (4)
- 20.30-21.15 'Mieren, muggen en muziek', een muzikale lezing olv Cees Mobach, Aula (4)
- 21.15-22.00 Toast, op alles wat 6 poten heeft, Aula (4)

DINSDAG, 19 SEPTEMBER

- 19.45 - 20.15 'Sound of Spiders', harpiste Lavina Meijers speelt..., Entomologie (1)
- 20.15 - 21.15 'Seks in de City of Insects' door Menno Schilthuizen, Entomologie (1)
- 20.00 - 21.00 'Can bugs bring about social change?', LA 13 (8)
- 20.30 - 21.30 'The Fly', Movie-W (1)

WOENSDAG, 20 SEPTEMBER

- 09.00 - 13.00 Stands op de woensdagmarkt, centrum Wageningen
- 13.00 - 18.00 Insectencafe 'Spin-off', Theater Junushoff (2)
- 13.30 - 14.30 'Spin Anansi verteld' door Titia Tarensken, BBLTHK (3)

- 13.30 - 16.00 Theaterworkshop 'Een pompoen vol insecten' (4-8 jaar), Theater Junushoff (aanmelden via e-mail puddingh@plumenpuddingh.nl of 0418-680546)
- 13.30 - 16.00 Knutselen (insectenkleding maken) voor kinderen, Theater Junushoff (2)
- 16.45 - 17.45 Insectenmusical met 'Plum en Puddingh', Theater Junushoff (2)
- 20.00 - 21.00 'The Fly', Movie-W (8)
- 13.30 - 15.00 Workshop insectengedichten voor kinderen door Annie v. Gansewinkel, BBLTHK (3)
- 20.00 - 22.00 Film 'Microcosmos' (incl 'the making of' inleiding in het engels), Heerenstraattheater (7)

DONDERDAG, 21 SEPTEMBER

- 18.00-21.00 'Bugsbites' gratis amuses in restaurants, deelnemende restaurants
- 20.00-21.00 Lezing 'How bugs do it' door Menno Schilthuizen, LA-13 (8)
- 20.00-21.00 'On Golden Pond' (met Henry Fonda als imker), Heerenstraattheater (7)

VRIJDAG, 22 SEPTEMBER

- 19.30-21.00 Theatervoorstelling 'Erik of het kleine insectenboek', Theater Junushoff (reserveren bij Theater Junushoff, 2)

ZATERDAG, 23 SEPTEMBER - PUBLIEKSDAG

- 10.00 - 17.00 Open dag Entomologie: Volg het mierenpad en ontdek!; Kunst- en Foto-expo 'Kunst- en Vliegwerk'; Insectenmuseum open voor publiek; Mierenhoop - speciaal voor kids!; Insectenfilms Kooktheater met insecten; Workshop 'Weg Fobie' Nooit meer bang voor insecten! (11.00 - 12.00 en 13.30 - 14.30) (1)
- 10.00 - 17.00 in en om Theater Junushoff (2) Kom kijken naar onze speciale insectenkamer van de Koepel (10.00 - 16.00); Rupsbaan 'Laat je rondvliegen op de rug van een insect' en Beginhalte van het insectentrentje (Juniusplein 10.00 - 17.00); Een uur kinderuniversiteit met medewerking van 'Het Klokhuis' (10.30, 11.30, 13.30 en 14.30); Kinderspreekuur bij Dr. W. Ants en Prof. V. Lieg (11.15 - 12.30 en 13.30 - 14.30); Lunchconcert 'Bugband Sound of Science' (12.30 - 13.30); Insecten Defile, met schminken en verkleeden (15.30)
- 10.00 - 17.00 in de BBLTHK (3): Muziek met kinderen door het Harlekijntje waarvoor je je nu al kunt aanmelden (10.00 - 10.30, 10.45 - 11.15 en 11.30 - 12.00); Computerquiz en Kinderfilmpjes (11.00 - 16.00); Premiere kinderteatervoorstelling 'Duizendpot is moe!' (14.00 - 15.00)

- 10.00 - 18.00 Activiteiten op het Salverdaplein (5): Open Beestenbus van Ouwehands (tot 16.00); Insectenmarkt (honing, mierenneukers, choco-sprinkhanen); Kooktheater met insecten (12.00 - 17.00); Finale van de webkwesitie met ZOOP-acteur Moes (1e helft 13.30 - 14.15, 2e helft 14.30 - 15.15) Breakdance (14.15 - 14.30); Insectenfilms en -acts en muziek (15.15 - 16.15); Insecten defile (aankomst 16.20); Verkiezing en kroning van insectenkoning of -koningin (16.20 - 16.45); DJ/VJ's Naald en Kraak (17.00); Recordpoging insecten eten voor Guinness Book of Records (17.15)
- 10.00 - 17.00, Spin-off (2): Informatiebalie en EHBO, start Excursie 'Op onderzoek in de uiterwaarden' (13.00 - 14.30)
- 10.00 - 17.00 in de Tropische kas (10): Tropische vlinders in een tropisch bos; Nectarkroeg en bijenhotel (help mee vlinders tellen); Natuurkalender; teken en eikenprocessierups; 'Wat zijn de effecten van klimaatverandering op de natuur?'; Ontdek het onderwaterleven in sloten en vijvers; Biologische bestrijding van insectenplagen in actiel; Verken het kronendak van de Tropische kas
- 10.00 - 17.00 Droevendaal: Geurendoolhof; zoek net als insecten je weg via geuren; Bijendemo; onderzoek en lekenweetjes over bijen en hommels; Spelletjes; bijendans, 'Zoek de koningin', Bibberbij en 'Zoek de koningin'; Bijenzwerm 'op je dak'; geen probleem; Bijen houden in je achtertuin, kan dat? Zie het zelf; Zoete kennismaking met de Nederlandse Bijenhouders Vereniging; Bloemen en hun vrienden; presentatie van KMTP/Groei en Bloei; Geef wilde solitaire bijen een plekje in je tuin; Boekweit, een oud bijengewas op de Wageningse Eng; Bijzondere honingsmaken leren kennen
- 10.00 - 17.00 KAD, met 3D- insecten fotografie; De Insectendokter; vraagbaak en spreekuur; Insecten in en rond uw huis; Plaaginsecten uit alle windstreken; Hoe bescherm ik mijn boom tegen de eikenprocessierups?; Alterra's levensgrote Electrospeel: test je kennis!
- 11.00 - 16.00 Noldus IT (11): Insectengames voor de kinderen; Open dag 'Insect en Technologie' en (12.00 - 13.00) 'Zie ze vliegen!' demo van de robot 'Delfly'
- 12.00 - 16.00 Emmaus: Vlooiemarkt
- 14.00 - 14.30 Gonzende 'insectenmantra' door de stad en op de Markt
- 14.00 - 16.00 Voorlezen voor kinderen door Eva Luna en Kate Schlingemann bij Kniphorst
- 19.30 Nachtvliender-nachtexcursie (vrije inloop tot 23.00) in het Koetshuis (29)

‘Altijd als ik hier ben, moet ik even op de bouw kijken.’ Paul Wintermans verruult in de bouwkeet zijn laarzen met stalen neuzen voor zwartleren schoenen en doet zijn helm af. ‘Je ziet je ontwerp langzaam vorm krijgen en dat geeft een enorme kick.’ Een gesprek met de architect van het Forumgebouw.

EEN STOER KASTEEL VAN BAKSTEEN

door LIESBETH IDEMA, foto's LIESBETH IDEMA en GUY ACKERMANS

Paul Wintermans van Quist Wintermans Architecten noemt de opdracht voor Forum 'bijna een droom'. 'Je mag een gebouw ontwerpen met veel verschillende functies dat voor een groot publiek toegankelijk moet zijn. Het is een ontmoetingsplaats op De Born. Tijdens het ontwerpen heb ik gedacht aan een kleine stad met verschillende functies en duidelijke oriëntatiepunten. Het is een groot gebouw, maar door de bolvormige bibliotheek, de constructie van de collegezalen, de plaats van het restaurant en het podium op het binnenplein zal je er niet gauw in verdwalen.'

Volgens het stedenbouwkundige Programma van Eisen moet De Born uitgewerkt worden als park met langs de rand gebouwen van Wageningen UR en aanverwante bedrijven, vertelt Wintermans. In het midden moest een aantal grote gebouwen komen ten dienste van de omliggende gebouwen. 'Bij het Forumgebouw met zijn centrumfunctie kreeg ik de associatie met een kasteel. Naar een kasteel trokken de mensen ook toe, daar werd recht gesproken, daar was altijd activiteit. Een kasteel heeft ook vaak een bibliotheek en een binnenplaats. Met dat idee in het achterhoofd kwam ik op een stoer, sterk gebouw opgetrokken uit baksteen met een silhouet dat doet denken aan een kasteel. Met twee poorten om het gebouw vanaf meerdere kanten te ontsluiten. En met een binnenplaats met daglicht. Daarom heet het gebouw ook Forum - Romaans voor plein - en de binnenplaats Agora - Grieks voor plein.'

OVERAL DAGLICHT

De architect vond verder dat Wageningen UR een duidelijk herkenbaar gebouw moest krijgen. 'Niet modieus, maar stoer en eerlijk. Een karakteristiek gebouw dat er over vijftig jaar nog staat. Net als bijvoorbeeld Yale of andere universiteiten, waarvan je meteen de gebouwen op je netvlies krijgt. Vandaar ook dat ik geko-

zen heb voor het duurzame baksteen en niet voor plaatmateriaal. Ik hoop dat hier diverse generaties studenten afstuderen die het Forumgebouw nog voor zich zien als ze praten over hun studie in Wageningen.' Omdat het zo'n compact gebouw is met een grondoppervlakte van zeventig bij zeventig meter, zou je denken dat het binnen schemeren geblazen is. Maar daar

Aan de buitenkant van het Forum zijn allerlei hoeken en richels straks misschien aantrekkelijk voor duiven. Om overlast voor te zijn, heeft architect Paul Wintermans op de hoogste verdieping ruimte gereserveerd voor slechtvalken. De slechtvalk is aan het terugkomen in Nederland en nestelt graag in hoge steenachtige ruimtes. Wintermans: 'Een knipoog naar het kasteel en het past bij het imago van Wageningen Universiteit. Jullie zetten je toch in voor natuurbehoud? Zo'n verhaal over slechtvalken is een leuke gadget voor de kranten en altijd leuk om over te praten door de gebruikers van het gebouw. Let wel, als ze gaan nestelen, want garanties worden niet gegeven.'

heeft Wintermans iets op gevonden. 'Je zult versteld staan van het licht in het Forumgebouw. Door de twee hoge entrees en door de lichtdoorlatende dakconstructie, het atrium, kan van drie kanten licht doordringen tot in het hart van het gebouw. Door het dak valt daglicht op de Agora en door de bolvorm die is uitgespaard in de verdiepingen kan je onderin de ruimte speciale collecties van de bibliotheek nog lezen bij daglicht. De vloeren van de tien verdiepingen lopen niet allemaal even ver door. Het geeft het effect van een berg, waarop je ook van plateau naar plateau kunt komen. Hopelijk gaan zich op alle niveaus allerlei activiteiten afspelen en is er overal wat te zien. Op die manier krijg je interactie tussen mensen.'

NETKOUS

Zelf is de architect bijna wekelijks op de bouwplaats te vinden. Hij noemt het bouwen één groot avontuur, vergelijkbaar met het beklimmen van een berg. Ook tijdens zo'n bouwproces is er sprake van menselijke interactie, met bijbehorende crises, geldgebrek en onbegrip. 'Architecten worden vaak gezien als halsstarrig en eigenwijs, maar wij moeten juist erg wendbaar zijn. Als iets écht niet kan uit functioneel oogpunt of vanwege financiën en mechanica, dan moet je als architect een sturende rol spelen. Vooral als er veel mensen meebeslissen, zoals hier, is het een kwestie van allerlei ballen in de lucht houden om toch uit te komen waar je wilt.' Gevraagd naar zijn mening over het Atlasgebouw antwoordt Wintermans: 'Een heel interessant en eigentijds gebouw met een dominerende huid. Ik heb het ooit een netkous genoemd. Als je mij vraagt of Atlas en Forum één wereld vormen, dan zeg ik nee. Forum is minder abstract dan Atlas. Vroeger gingen bij zo'n project de architecten rond de tafel gíng zitten. In de moderne architectuur is het heel gebruikelijk om gebouwen te ontwerpen als aparte objecten. De Born is dus een afspiegeling van de huidige opvattingen.' <

IN BEEELD

foto's GUY ACKERMANS, tekst GERT VAN MAANEN

Mais is na gras het belangrijkste landbouwgewas in het zuiden van Nederland. Daarom hield de proefboerderij van Praktijkonderzoek Plant en Omgeving (PPO) in het Limburgse Vredepeel op donderdag 7 september de Maismanifestatie.

Zo'n achthonderd bezoekers kwamen af op het evenement, voornamelijk veehouders. 'De maïsteelt krijgt steeds meer te maken met regelgeving rond bemesting en gewasbescherming. Er was bijvoorbeeld veel belangstelling voor de groenbemesters die na de

teelt ingezaaid kunnen worden', zegt PPO-onderzoekster ing. Brigitte Kroonen-Backbier. In de smaak vielen ook de demonstraties van machines en de tasjes van de hoofdsponsor.

OUDE KOEIEN

UIT DE ARCHIEVEN VAN WAGENINGEN UR

door WILLEM KOERT

SYNTHETISCH EIWIT ZAAIT DOOD EN VERDERF

Toen kranten in de vroege jaren negentig schreven over 'het meest verschrikkelijke geval van milieuverontreiniging in de Sovjet-Unie sinds Tsjernobyl', kreeg dr. Pieter van der Wal een raar gevoel in zijn buik. De narigheid werd veroorzaakt door het synthetische eiwit dat de Wageningse wetenschapper had onderzocht en veilig bevonden.

De kranten beschreven hoe inwoners van de Sovjet-Unie in opstand kwamen tegen eiwitfabrieken die dood en verderf zaaiden. In die fabrieken maakten schimmels, bacteriën en gisten eiwitten uit olie en aardgas, volgens processen die in de jaren zestig waren ontwikkeld door westerse olieconcerns. Sovjettechnologen hadden de processen opgeschaald, en honderd fabrieken uit de grond gestampd. Pieter van der Wal had in de jaren zeventig synthetische eiwitten onderzocht en veilig bevonden voor gebruik in veevoer. Hij deed zijn onderzoek bij onderzoeksinstituut ILOB, een samenwerkingsverband van de Wageningse universiteit en TNO dat zich bezighield met veevoer en hormonen die vee sneller lieten groeien. Medio jaren tachtig stapte Van der Wal over naar

de Landbouw Universiteit Wageningen (LUW), en werd daar directeur van het Bureau Internationale Research. De praktijkervaringen van Russische boeren weken af van de onderzoeksresultaten van Van der Wal. Biggen stierven opvallend vaak als ze het synthetische eiwit kregen. Russische artsen schreven in een weggemoffeld rapport dat er iets raars was met het vlees van de dieren die het eiwit hadden gegeten, en meenden dat zieke mensen het vlees maar beter konden vermijden. Bovendien ontsnapten stof en micro-organismen met tonnen uit de eiwitfabrieken. Ze veroorzaakten een verhoogde kans op kanker, seksuele stoornissen en longaandoeningen bij omwonenden.

In 1987 barstte in de industriestad Kirishi de bom, toen kort achter elkaar acht kinderen stierven. Duizenden bewoners trokken op naar de fabriek, aangevoerd door de ouders van overleden kinderen. De demonstraties waren het begin van een paar onrustige jaren. Ook rond de andere eiwitfabrieken ontstonden rellen. Milieu-activisten en journalisten trokken naar het oosten, en de regering van Michail Gorbatsjov begon er hard over te denken

de eiwitfabrieken te sluiten.

Maar toen, in juni 1990, dook er een brief uit Wageningen op. Medbioprom, het ministerie dat verantwoordelijk was voor de eiwitfabrieken, overlegde triomfantelijk een brief van dr. P. van der Wal, geschreven op briefpapier van de LUW. De ex-ILOB-directeur was 'enorm onder de indruk' van 'de in de Sovjet-Unie gerealiseerde productie van hoogwaardige eiwitten uit paraffine'.

Op 10 januari 1991 plaatste het Wageningse Universiteitsblad (WUB) een artikel over de affaire, waarin bestuurders Van der Wal afschilderden als een marginaal individu dat zich niet als universitair onderzoeker mocht profileren.

Hoeveel gewicht Van der Wals brief in de schaal legde, is niet duidelijk. Zeker is wel dat het regime besloot de eiwitfabriek van Kirishi open te houden. Pas in 1993, toen de vraag naar synthetisch eiwit inzakte, gingen de poorten dicht en verbouwden ingenieurs de fabriek tot een productie-eenheid voor wodka.

In september 1991 haalde Van der Wal nogmaals het WUB. 'Piet ging heel serieus met maatschappelijke kritiek om', staat in zijn In Memoriam.

WERKPLEK

WIE ZIT WAAR EN WAT DOET HIJ DAAR?

LEO HOEFT GEEN TAART

'Alle gebruikelijke opstartproblemen komen weer langs, de eerste weken', zegt Leo Gouders, systeembeheerder bij hogeschool Van Hall Larenstein in Velp. 'Maar dit jaar hebben we het extra druk. We zijn deze zomer overgestapt van Larenstein-mail op WUR-mail en er zijn problemen met accounts van mensen die al gebruik konden maken van het portfolio van WUR. Die accounts moeten allemaal gereset worden. Gelukkig hebben we nu tijdelijk iemand extra in dienst die alleen daar mee bezig is.'

Leo rent de hele dag heen en weer tussen zijn werkplek, waar hij reparaties uitvoert, en de werkplekken van studenten of medewerkers die zijn ondersteuning nodig hebben. En die hem na afloop dankbaar zijn. 'Zeker studenten die bijvoorbeeld al hun bestanden van een afstudeerscriptie

kwijt zijn. Vaak lukt het ons wel om die terug te vinden.' Op bedankjes zit Leo niet te wachten. Lachend: 'We hoeven echt geen taart of zo. Soms willen ze je omhelzen of zoenen. Ga maar lekker verder werken, zeg ik dan, ik ben al lang blij dat ik heb kunnen helpen.'

Leo vindt contact met zijn collega's en studenten het belangrijkste in zijn werk, al zijn de meesten volgens hem iets te serieus. 'Ik ben zelf altijd wel in voor een grapje. Ik heb een keer een bodemfilter aan iemand gegeven die om een spamfilter vroeg. En een collega die thuis problemen had met zijn cd-brander, heb ik gezegd dat ie een nieuw vuursteentje nodig had. Ik vind dat er ruimte moet zijn voor zulke geintjes, zo houd je het leuk.' / KM

foto Jurjen Bersee

M.I.

Een nieuw universitair jaar zindert altijd een beetje. Het is een mooi moment om de zaken eens helemaal anders aan te pakken. Zo ook dit jaar. Sinds 1 september is Albron de cateraar voor heel Wageningen UR en je kunt in kantines alleen nog maar betalen met de chipknip. Het zou het leven van de studenten en medewerkers makkelijker en veiliger moeten maken. Is dat ook zo?

ZIJN DE KANTINES BETER GEWORDEN?

door TEUN HOFMEIJER

'Ik heb liever vers gesmeerde broodjes'

Bert-Jan Groenenberg, onderzoeker Centrum Bodem, kantine: geen

'Dat we hier op Alterra nu zonder kantine zitten begrijp ik. Het Forumgebouw is nog niet af en hier moest verbouwd worden. Maar ik snap niet dat we überhaupt een grote centrale kantine moeten hebben. Dat is zo anoniem. Waarom niet een eigen kantine? De drie gebouwen van Alterra samen zijn goed voor zo'n negenhonderd man. Dat moet toch uit kunnen. Maar het grootste probleem heb ik met die voorverpakte broodjes. Vroeger had je heerlijke versgesmeerde broodjes. Nu niet meer. Bovendien zijn de prijzen gestegen. Voor een beker biologische karnemelk betaalde je eerst 45 cent, nu is een beker gewone karnemelk al 51 cent.'

'Stennis schoppen lost niks op'

Clint van Melis, student biotechnologie, kantine: Biotechnion

'De chipknip schijnt voor veel mensen een probleem te zijn. Mij doet het niet zoveel. Je kunt er niets aan doen. De verandering gaat toch wel door. Met stennis schoppen los je niets op. De prijzen zijn wel belachelijk: één euro en één cent voor iets. Ik kan mijn chipknip alleen met vijf of tien euro opwaarderen. Dan blijf je altijd met een vervelende 99 cent zitten op je kaart.'

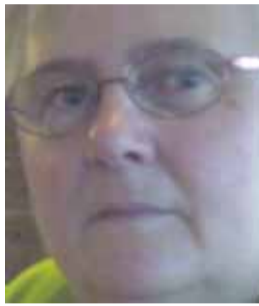
'Jammer dat biologische producten ontbreken'

Elizabeth Sargant, aio Milieubeleid, Wageningen Universiteit, kantine: Leeuwenborch

'Betalen met de chipknip is op zich niet zo'n probleem. Maar het lijkt alsof er niet echt vanuit het perspectief van de klant is gekeken bij de invoering. Je hebt nu geen alternatieve manier meer om te betalen, de prijzen van de producten lijken te zijn gestegen en voor buitenlandse studenten is de twee euro administratiekosten per prepaid kaart wel erg pittig. Maar ja, je past je toch aan. Ik vind het wel jammer dat er in de kantine totaal geen aanbod is in biologische producten. Als aio doe ik onderzoek naar duurzame voedselconsumptie in de bedrijfscatering. Als het hier op de Leeuwenborch niet kan, met al die mensen die best in zijn voor biologisch eten, waar dan wel in Nederland? De universiteit profileert zich naar buiten toe als een instelling die duurzaamheid hoog in het vaandel heeft staan. Maar het lijkt alsof het bestuur als opdrachtgever daar intern geen waarde aan hecht.'

'Mensen schuiven onderling met geld'

Corrie Lombao, katinemedewerkster Jan Kopshuis

'Ik ben net nieuw in deze kantine. Het oogt hier een beetje oubollig en het is veel stiller. Voorheen werkte ik op de kantine van PRI met een aantal collega's. Hier sta ik in mijn uppie. Dat geouwehoer mis ik wel. Maar als straks het Forumgebouw af is, ga ik weer terug. Het valt eigenlijk wel mee met de klachten over de chipknip. Sommige mensen weten het niet, maar er is altijd wel een oplossing. Onderling schuiven ze dan met geld. En als iemand nu in het begin met een bakje soep voor je staat en hij heeft geen chipknip bij zich, nou dan zeg ik: neem maar mee en betaal volgende keer. Die soep kun je toch niet meer terugnemen? Nee, ik sta heel erg positief in het leven. Als je overal problemen in ziet, dan blijf je bezig, ja toch?'

'De voorlichting is in het Nederlands'

Marketa Tejklova en Pavel Krump, internationale studenten Management economics and consumerstudies, kantine: Leeuwenborch

'De meeste internationale studenten die wij kennen hebben een Nederlandse bankrekening. Als je hier wat langer zit, moet je toch dingen via de bank kunnen regelen. Wel vervelend was dat we niet wisten dat je een chipknip nodig had. De voorlichting van Albron is in het Nederlands. Die kunnen wij dus niet lezen. We kwamen erachter toen we hier maandag wat wilden bestellen. Onze chipknip was leeg en het personeel zei dat we hem bij de bank konden opladen. Wij naar het centrum, was de bank dicht. Eenmaal weer terug, bleek dat er ergens in een hoek van de Leeuwenborch wel degelijk een oplaadpunt was.'

'Ik boycot de kantine tot ik er met geld kan betalen'

Jeroen Spitzen, onderzoeksmedewerker Entomologie, kantine: Entomologie

'Wageningen UR koketteert met haar internationale karakter. Van de invoering van de chipknip zijn juist de internationale studenten en buitenlandse gasten zonder bankrekening in Nederland de dupe. Over de invoering is ook niet echt goed nagedacht. Een week van te voren krijg je te horen dat er alleen nog betaald kan worden met de chipknip. Er is bovendien geen oplaadpunt in ons gebouw. Daarvoor moeten we naar een bank in de binnenstad. Maar wat me het meest tegen de borst stuit is dat het management iets doorvoert wat niemand eigenlijk wil. Uit onderzoek blijkt dat 65 procent van de Nederlanders de kaart niet nodig vindt. Ik heb gekeken op de website van Interpay, de organisatie die het betalingsverkeer in Nederland regelt, en zelfs die denkt dat de chipknip de komende vijf jaar gaat verdwijnen in Nederland. We zijn het enige land in Europa dat hem heeft. Ik wil best met mijn tijd mee gaan. Maar ik doe niet aan iets mee dat geen toekomst heeft. Geld is nog steeds een wettig betaalmiddel, dacht ik. Tot de tijd dat je er weer met geld kunt betalen, boycot ik de kantine.'

POST V.O. REDACTIE

Post is de brievenrubriek van Resource en bestemd voor reacties van lezers. Brieven aan Resource kunnen worden gericht aan resource@cerales.nl of, bij voorkeur digitaal, aan Redactie Resource, rubriek Post, Postbus 357, 7600 AJ Wageningen.

'Jammer dat de hoofdredacteur geen melding maakt van het project Integratie VHL-WUR'

DE HOGESCHOOL

Natuurlijk staat het de redactie van Resource vrij om kanttekeningen te plaatsen bij een complex proces als het samengaan van een hogeschool en een universiteit. En zeker mag je kritisch zijn ten aanzien van hetgeen tot nog toe bereikt is bij de integratie van Van Hall Larenstein in Wageningen UR. Maar het is wel jammer dat het redactionele commentaar in Resource 2 van 7 september doorschiet. Immers, wel degelijk zijn er positieve ontwikkelingen te melden, zoals de gezamenlijke decanendagen, de doorstroomprogramma's, samenwerking in de onderwijsprogramma's en facilitaire zaken als huisvesting en sportkaart. Dat samenwerking buiten WUR-verband ook nuttig kan zijn leidt geen twijfel; dat neemt echter niet weg dat samenwerking binnen Wageningen UR meerwaarde heeft, en nog veel meer waarde zal kunnen en moeten krijgen.

Dat Wageningen UR daar serieus werk van maakt, blijkt ook uit de recente start van het project Integratie VHL-WUR. De bedoeling is de integratie van Van Hall Larenstein te versnellen en de samenwerking binnen Wageningen UR te bevorderen. Uitgangspunt is dat Wageningen UR onomkeerbaar op weg is naar het ontstaan van één organisatie. Waarbij die ene instelling staat voor een breed scala aan producten en diensten (bijvoorbeeld twee onderwijsmerken).

Met dit in het achterhoofd heeft de werkgroep die het project aanstuurt (de Regiegroep) uit de bestaande initiatieven een aantal projecten geselecteerd waar in eerste instantie expliciet aan zal worden getrokken, zoals de doorstroom. Jammer dat de hoofdredacteur van Resource, die nota bene in bezit was van een persbericht over dit nieuwe project, niet de moeite heeft genomen hier melding van te maken.

Hank Bartelink, proces-coördinator project Integratie VHL-WUR

POPULARISEREN

Volgende week is Wageningen City of Insects. De leerstoelgroep Entomologie heeft de academische jaarprijs gewonnen, een wedstrijd in het populariseren van wetenschap tussen de Nederlandse universiteiten, en heeft daarom 100.000 euro gekregen om het insectenfeest te organiseren.

Je kunt de Wageningse entomologen nauwelijks teveel lof toewuiven. Zij zijn al decennia lang één van de meest succesvolle groepen van Wageningen UR. De groep haalt regelmatig de internationale wetenschappelijke toptijdschriften, en weet die presentatie te combineren met een grote maatschappelijke invloed. Het succes van de biologische bestrijding van plagen in kassen is onder andere aan de entomologen te danken. En dan zijn de insecten-

kundigen ook nog eens in staat om veel energie en tijd te steken in de popularisering van hun onderzoeksonderwerp. Met dat laatste hebben ze nu dus voor het eerst de academische jaarprijs gewonnen.

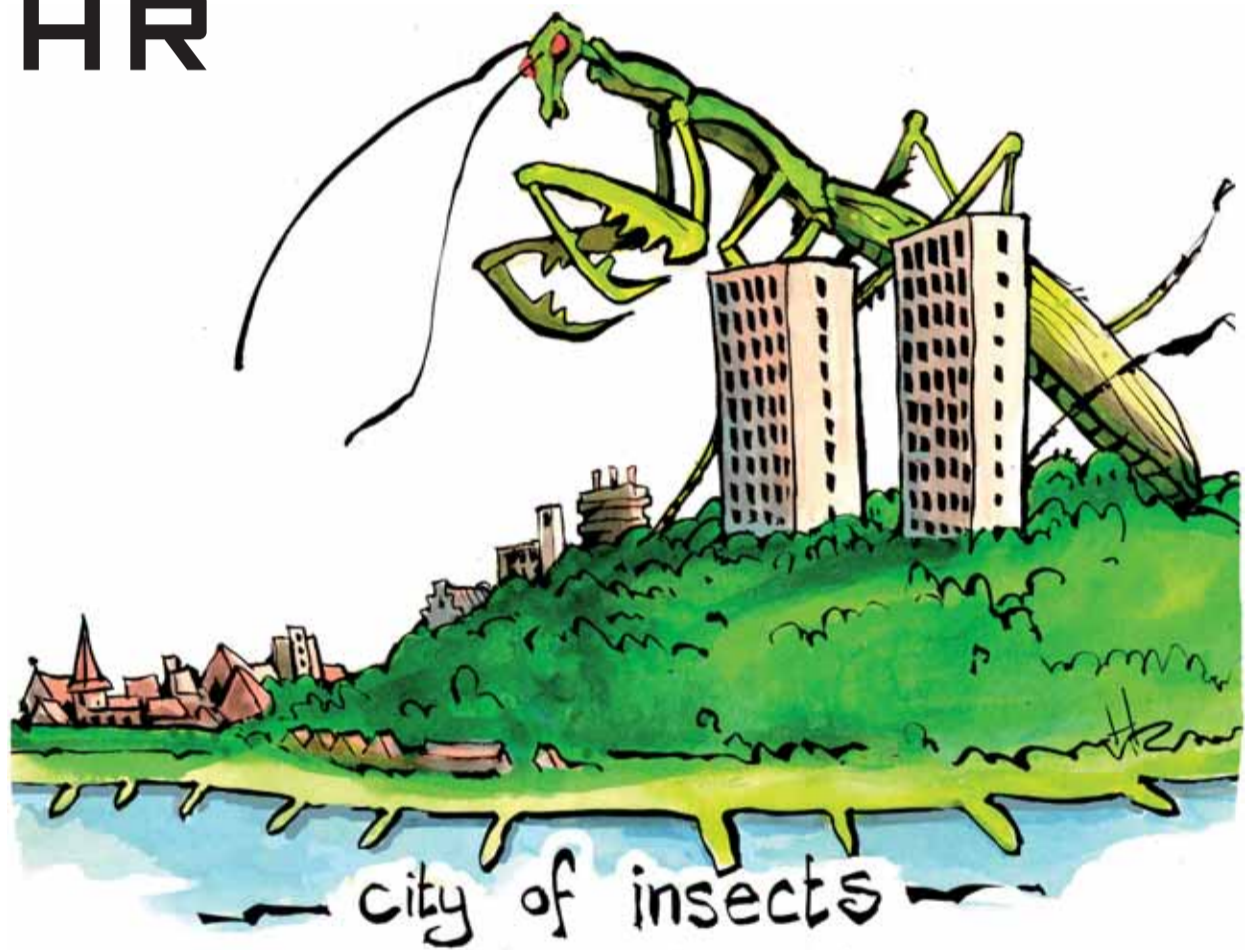
Die prijs is een uitstekend initiatief van NWO, KNAW en NRC Handelsblad. Het is een stimulans om de wetenschap dichterbij gewone mensen te brengen. Het zou het overwegen waard zijn om te onderzoeken of een Wageningse variant van de landelijke prijs in het leven geroepen zou kunnen worden. Dat hoeft geen grote aanslag op het budget te betekenen. De universiteit Tilburg houdt bijvoorbeeld bij welke wetenschappers het meest opduiken in landelijke media. Ook andere universiteiten eren wetenschappers die hun on-

derzoek over het voetlicht weten te krijgen bij een breed publiek. Tot nu toe zijn er in Wageningen wel bonussen voor goed onderwijs en onderzoek, en prijzen voor docenten, ondernemers en journalisten, maar niet voor wetenschappers die hun onderzoek goed weten te presenteren aan een breed publiek.

Het festival City of Insects zou een mooie aanleiding zijn om daar iets aan te doen, en een manier te vinden om meer waardering te tonen aan bijvoorbeeld Arnold van Vliet (natuurkalender), Erik van der Linde (moleculaire gastronomie), Wim Timmermans (junglebus en klimaatmachine) of Ralf Hartemink (voedsel.net).

Korné Versluis

HR

Henk van Ruitenbeek

DE HOOOG

KIJKCOLLEGES

Het leven in Wageningen gaat grondig veranderen. Slaperige studenten zullen op maandag- en vrijdagochtend niet langer de collegezalen bevolken. Zij kunnen volgend jaar na een zwaar weekend of een alcoholische donderdagnacht in bed blijven en toch hun colleges volgen. Want pod- en vodcasting zijn de ultieme manier om geen hoorcolleges meer te hoeven volgen. Onze hoorcolleges worden kijkcolleges. Het sluit aan bij de belangstelling van de hedendaagse jeugd, want jongeren luisteren niet meer, jongeren kijken. Het is wel jammer dat ons bouwprogramma niet meer is terug te draaien, want

vele nieuwe kubieke meters zijn door de kijkcolleges volstrekt overbodig geworden. Maar misschien heeft een vastgoedhandelaar belangstelling voor onze leegstand. Dan worden wij toch nog een schatrijke universiteit.

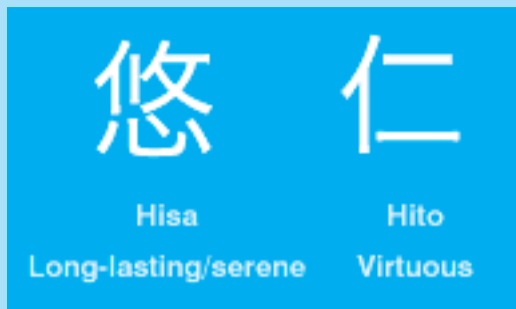
De kijkcolleges hebben nog meer voordelen. Docenten worden overbodig. Zij kunnen nu hun colleges in de studio van WUR-tv laten opnemen of zelf met een video aan de gang gaan. Veel beter nog is dat we enkele bekende Nederlanders inhuren om de colleges te presenteren. Cox Habbema en Estelle Gullit lijken me zeer geschikt om onze instromers te verma-

ken, want beide dames hebben levenservaring en instromers meestal ook. Martin Gaus kan Dier voor zijn rekening nemen. Antoine Bodar is overal voor inzetbaar. De cast van GTST lijkt me geschikt om de economiecolleges te verzorgen, want goede tijden, slechte tijden is een sprekend voorbeeld van golfbewegingen.

En de docenten kunnen zich geheel en al met de wetenschap bezighouden, want hoorcolleges leveren hier toch geen geld en aanzien op.

Kees de Hoog

'It's a waste of our taxes and the imperial system is making Japan into a museum'

CITY OF INSECTS

From 18-24 September Wageningen will become the City of Insects. The Laboratory of Entomology of Wageningen University won the national Academic Year Prize with its plan to show the general public how important insects are for life on earth. Throughout the week there will be activities. See www.cityofinsects.nl for a full programme. / SvO

PhD 4000

Dr Oxana Kobzar is the four thousandth person to receive a PhD from Wageningen University. She defended her thesis on risk management in arable farming on Wednesday 6 September. The total number of PhD graduates has risen considerably in recent decades and the number of international PhD graduates is also increasing, Kobzar being an example. She is from Ukraine. / JT

WHAT'S ON IN WAGENINGEN

Thursday 14 September

20.00 / International Kitchen at KSV student club followed by After-AID party

21.30 / Ska bands perform live at Unitas youth club, including J-stars. Entry 5 euros

23.00 / ISOW party at Unitas youth club

Friday 15 September

21.00 Salsa Party at International Club with workshop for beginners and dance show at midnight

Saturday 16 September

23.00 / Eighties party at Unitas youth club

24.00 / Disco Party at International Club with DJ Paul

Sunday 17 September

15.30 / Scott McKeon Band plays live blues in Café XL

Tuesday 19 September

20.00 / Can bugs bring about social change? Lecture in English by Prof. Arnold Huis, Studium Generale, Lawickse Allee 13

Wednesday 20 September

20.00 / Movie Microcosmos, including the making of, and introduction by entomologist, Heerenstraattheater cinema

20.30 / The fly, Movie W, Lawickse Allee 13

20.00 / How insects do it. Lecture by Dr Menno Schilthuis on the sex life of insects, Studium Generale, Lawickse Allee 13

Saturday 23 September

09.00 / Guided tour to Open Air Museum, Arnhem. Subscribe by mailing to Adri.Bolt@wur.nl. Info: www2.wau.nl/sg

IN THE NEWS

'IT IS AN INVENTED TRADITION'

The birth of a baby boy, Hisahiro, to the imperial family of Japan after more than forty years was worldwide news. It meant the postponement of a long-running debate about changing Japanese law to allow women to sit on the throne. 'A pity,' says PhD researcher Kei Otsuki.

Otsuki was hardly aware of the international fuss. The secretaries at the Rural Sociology Group at Wageningen University congratulated her before she had even heard the news herself. But while Otsuki is happy about the birth – 'It is always nice when a child is born' – she feels a bit disappointed. 'The government was finally talking about making changes to the imperial system.'

Otsuki came to the Netherlands almost two years ago and is now finishing her thesis about social policies concerning farmers in the Amazon. She finds it difficult to explain why she doesn't want to go back to her home country Japan. 'I think it's because it differs too much from the rest of the world.' The ecstatic reaction of most Japanese about the long-awaited birth is a good example. 'I am not really very fond of the royal family. Besides being a waste of our taxes, I think it is a living heritage that Japan is making into a museum.'

According to a Japanese law passed in 1947, only boys are allowed to ascend the throne. Most people are in favour of

retaining this law because they believe it is based on tradition. 'But it is an invented tradition,' says Otsuki. Before the law was introduced there had been six empresses on the throne at various times in Japanese history.

Besides being a doubtful tradition, it also has some negative effects, thinks Otsuki. 'The pressure of giving birth to a boy made princess Masako depressed. I think it is inhuman to say someone is too old and has to hurry up and get pregnant. In the old days it was different. Women did not work and were regarded as factories. Giving birth to a boy was important. My grandmother is part of that generation, but Japanese society has changed.'

Unfortunately, there is a tendency not to speak openly about the royal family. 'It is a taboo, as is the question of the responsibility of Japan during the Second World War. But the imperial system has a big influence on our society, so I think the discussion should be kept alive.' The lack of a male heir finally got people talking. However, with the birth of a son to the second son of the present emperor, the discussion stopped. And Otsuki doubts whether it will start again soon. 'Next month, our current prime minister Koizumi will step down.' He already appointed his own successor a long time ago, but although this man shares most of his views, he lacks the same charm. 'The current prime minister is very charismatic and is therefore able to get support even for less popular issues like changing the rules of succession to the throne.'

A first step was already made after Japan lost the war and was occupied by the allied forces. 'The emperor had to declare that he was no longer God. Now he is just a symbol of the nation.' But although his power is also only symbolic, most people in Japan still cling strongly to the 'invented tradition'.

Otsuki was surprised to see that even young people cheered and waved with their flags after the birth of the male heir. 'I think that since Japan has opened up to the rest of the world, people have been searching. Before they had to work very hard to earn just a small amount of money. Now almost everybody can afford many things they want, but they have got a little bit lost. Our imperial system is the last thing that everybody in Japan holds on to; it is part of Japanese identity.'

Kei Otsuki. / photo GA

Laurien Holtjer

Jintaridth Bunjirtluk from Thailand, MSc Soil and Water, 1996:
 'I was working at the department of land development in Bangkok when I came here. After graduating I got a research job back there as a soil scientist after passing an exam. The best stimulus was the salary. Now I'm living in Lexington, USA, where I'm doing a PhD at the University of Kentucky. In Wageningen I not only obtained scientific knowledge and friends from other countries. My stay also gave me credit with my employer so I could continue my studies in the USA.' / YdH

A familiar scene at the check out in the Leeuwenborch canteen: problems with not having a chipknip are usually sorted out in a friendly fashion by helpful card owners. / photos GA

TEETHING PROBLEMS PAYING WITH ELECTRONIC WALLET

The introduction of the chipknip has not been without problems. Many staff and students were unaware of the changes and did not have the right card. The chipknip, or electronic wallet, cannot be topped up in all buildings, and the prepaid cards for those who do not yet have a chipknip are expensive. The consequences: massive borrowing, many misunderstandings and long queues to pay in the canteens.

Since 1 September it has no longer been possible to pay with money in the canteens in Wageningen. You have to use a chipknip, and you can only get a chipknip if you have an account with a Dutch bank. Once you are in possession of a chipknip you will also eventually be able to use it to pay for printing, copying and buying books. Ultimately there will be a combined ID card that will be used for gaining access to buildings and for paying.

In addition to the practical problems that the introduction of the chipknip has caused, a number of people have 'ideological' objections. In their eyes it is the foreign students and guests who only spend a short time in the Netherlands that are the victims. These are the people with no Dutch bank account who are therefore forced to buy a prepaid card. For a card with 10 or 20 euros of credit you have to pay 2 euros administration costs.

The facilities management group says the introduction has gone relatively smoothly. Two weeks later they think most people have got used to paying with a chipknip in the canteens, even though the photos above would suggest otherwise. Changes take time and there are always teething problems. / TH

STATE OF VEGETATION IN SAHEL IS WORSENING

Studies using satellite images have showed for years that agricultural areas in Sahelian countries are not declining in quality. Nevertheless there has been deterioration, say Dr Lars Hein of the Environmental Systems Analysis group and Dr Nico de Ridder of the Plant Production Systems group.

The Sahel is vital for the eighty to one hundred million pastoralists in the area from Senegal to Somalia, but the area has experienced many droughts. To determine whether the savannah is degrading, researchers look at how efficiently rainwater is converted into vegetation. Rain use efficiency is the most important indicator of deterioration. Satellite images show that this factor remained fairly constant between 1980 and 2000 in the Sahel countries, from which one would conclude that the savannah is not degrading.

However, this is not the whole story, according to Hein and De Ridder. Analysis of the satellite images also needs to take into account the rainfall pattern in the Sahel in the last 25 years. The researchers calculated this for six areas, and their results show that that the efficiency with which rainfall is converted into vegetation is highest in years with an average amount of rainfall. In very dry or wet years the efficiency decreases. The researchers therefore think that the vegetation in the Sahel has deteriorated

Satellite image of the west African coast and Senegal, one of the Sahel countries. / photo ESA

in the last 25 years. The annual amount of rainfall in the area during the dry years around 1980 has now become the average amount twenty years later. That would mean that the rain use efficiency would have to have increased. But that is not the story the satellite pictures tell; therefore it would seem to be the case that there has been deterioration.

'The consequence is that the Sahel is more vulnerable to drought than we think,' says Hein. 'Looking back, every

period of ten years has had at least three years of drought. Because of the underlying degradation, the vulnerability to new droughts in the Sahel has probably actually increased.' Hein and De Ridder will re-interpret the satellite images using this new information together with Professor Michael Schaepman and Allard de Wit of the Centre for Geo-Information. / MW

Global Change Biology (2006) 12, 751-758.

GRANT FOR INTERNATIONAL TALENT

Egyptian researcher Ahmed Abd-EI-Haliem (photo) is one of 23 young and talented international researchers who have been awarded a Mozaïek subsidy from the Dutch research organisation NWO.

Abd-EI-Haliem (29), who has a degree in biotechnology from the Hogeschool Larenstein in Velp, will receive 180,000 euros for a four-year PhD research project on disease resistance. He will do his research at the Phytopathology Group in Wageningen. The grant is made available by the NWO and the Dutch ministry of Education, Culture and Science. The Minister of Education Maria van der Hoeven will award the Mozaïek subsidies on Thursday 19 October.

The subsidy was introduced in 2003 to encourage members of ethnic minorities with scientific talent to remain in the Netherlands for their research. / GvM

Als Amerika trendsetter is, dan kunnen we ons hier opmaken voor een nieuw fenomeen: cocktailparty's voor honden. De feestjes worden gesponsord door bedrijven die in ruil daarvoor hun extravagante producten aan de hond proberen te brengen. Het gaat dan bijvoorbeeld om graanvrije hondensnoepjes of een aardige Franse hondenparfum – Les Pooch – voor 2500 euro per flesje. Heel aantrekkelijk zijn ook de bruidsjurkjes en smokings voor hondenuwelijkken.

Hier moet sprake zijn van het Milka-effect. Wandelaars in Zwitserland gaan zich steeds vaker te buiten aan koeknuffelen. Het liep zelfs zo uit de hand op de Alpenweiden dat de Zwitserse wandelbond zich genoodzaakt zag om een officiële waarschuwing te verspreiden. Schattig of niet, laat de dieren met rust, zo luidt het advies. Streef vooral nooit een kalf, voegt de bond er aan toe. Want voor je het weet gooit mama-Milka je in het ravijn.

CONSERVATISME IN DE HIPPIEGEMEENSCHAP

Een brei van lage grondtonen drijft over Droevendaal. Een kudde losgebroken koeien? Nee. Het jaarlijkse Droeffestival is zojuist begonnen en het geluid komt van de Didgeridoo-workshop.

Op een grasveldje zitten bewoners met dreadlocks in kleermakerzit. Aandachtig volgen ze de aanwijzingen van de workshopleider. 'Nu even een rustig tempo', zegt hij. Dat werkt; de brei verandert langzaam in muziek. Even later lurken de deelnemers genoegzaam aan hun instrument, genietend van de zuivere toon die ze samen produceren.

Dreads, kleding die in de jaren zestig niet had misstaan, stands met veganistisch eten en een voortdurend gerammel op djembés. Het lijkt alsof de organisatoren er alles aan hebben gedaan om elk cliché over het studentencomplex van Ideales op deze zaterdag te bevestigen. Droevendaal als de Wageningse hippiekolonie. Paul, die net nog met brandende fakkels jongleerde, vindt de clichés niet erg. 'Een hoop mensen op Droevendaal hebben inderdaad hippie hobby's', zegt hij. En ze staan volgens hem ook anders in het leven dan anderen. 'Ze denken meer na. Ik bedoel, in de Bunker wordt lomp gezopen om sfeer te maken. Op Droef zijn de bewoners wat speelser en creatiever. Daarom is de sfeer ook altijd heel erg positief. Op een feest zoals vanavond is er nooit ruzie. In een tent als de Bunker wel.'

Wanneer de avond valt, wordt de creatieve inslag van de bewoners pas goed zichtbaar. Geheel in de lijn met het gemiddelde kraakfeest is oude rommel getransformeerd tot kunst. Lampions gemaakt van lege melkpakken – biologisch – zorgen voor verlichting. Langs de straat staan zelfgemaakte totempalen, een spookach-

Bezoekers van het Droeffestival doen een spelletje. / foto Martijn Weterings

tig uitgelicht altaar en een bewegende robot samengesteld uit onderdelen van een stofzuiger en een ventilator. Alles ondersteund door muziek uit boxen die in de berm zijn weggemoffeld.

Peter heeft helpen opbouwen en coördineert een paar 'party's' in verschillende barakken. 'Een dag als deze is een mo-

ment waarop al die mensen samenkomen en samen iets neerzetten.' Dat is volgens hem wat het zo leuk maakt. Maar de hechte sfeer op Droevendaal leidt ook tot een nieuwe soort behoudendheid, vindt Peter. 'Zet een groep mensen bij elkaar en onbewust conformeren ze zich aan elkaar. In dit geval aan het

alternatieve.' Hij vertelt dat hij nogal wat commentaar kreeg op de levensgrote Amerikaanse vlag op de totempaal die zijn barak had gemaakt. 'Ik vind het leuk om binnen zo'n subcultuur een beetje tegen het conservatisme aan te trappen. Daarom heb ik vanavond ook een Lonsdale-trui aan.' / TH

'IK HEB MEER ZELFVERTROUWEN GEKREGEN'

Met een cultuurschocktraining en een lading bijgespijkerde kennis over de Nederlandse geschiedenis stapte Iris Roscam Abbing deze zomer op het vliegtuig naar Mexico. De tweedejaars studente Internationale ontwikkelingsstudies van Wageningen Universiteit trok acht weken door het land als ambassadeur van studentenorganisatie Aiesec.

Die cultuurschocktraining komt nu goed van pas. Want het is even wennen om weer terug zijn in de saaie collegebanken na acht weken Mexicaanse gedrevenheid. 'Het viel me op hoe serieus studenten daar zijn. Armoede is een groot probleem in Mexico. Ik behoorde tot de elite als student. Want universiteiten zijn duur. De Mexicaanse studenten beseffen dat als ze deze kans niet grijpen, ze arm zullen zijn.'

Een AID-flyer met de leus 'Beleef de zo-

mer van je leven' en een gratis vliegticket overtuigden Iris een jaar geleden om zich op te geven voor het Aiesec Ambassadeursprogramma. Na een lokale selectieronde in Wageningen, een ontmoeting met echte ambassadeurs in Den Haag en een sollicitatie bij de financiële dienstverlener Ernst&Young, werd ze afgelopen mei uit meer dan vierhonderd Nederlandse studenten gekozen tot één van de twintig vertegenwoordigers van Aiesec Nederland. 'Alleen de selectieronde vond ik al de moeite waard.' Maar ook haar daadwerkelijke verblijf in Mexico heeft indruk gemaakt. 'Ik heb veel meer zelfvertrouwen gekregen.'

Samen met een communicatiestudente uit Amsterdam legde Iris contacten met Mexicaanse bedrijven als mogelijke sponsors voor Aiesec-activiteiten. Op universiteiten in verschillende gaven de studentes presentaties over Nederland. Andersom lieten Mexicaanse Aiesec'ers

hen zien hoe het leven in Mexico is. Juist deze zomer voerden verschillende kandidaten uitvoerig campagne voor het presidentschap. 'Politiek wordt daar heel anders beleefd', vertelt Iris. 'Iedereen praat erover en lijkt campagne te voeren. In Mexico City heeft elke Mexicaan een sticker op zijn auto met de naam van de kandidaat waar hij op stemt. In Nederland verlopen verkiezingen veel rustiger. Ook wel logisch. In Mexico zijn veel meer problemen.'

Toch willen inwoners van Mexico blijven genieten van het leven. 'Ik verbaasde me erover dat ze zelfs onder verschrikkelijke omstandigheden goed gehumeurd zijn. Ik heb geleerd ook veel meer te genieten van het leven. Eerder zei ik altijd dat ik het te druk had met collegies. Nu ga ik volgende week een paar dagen naar Boedapest. Dan werk ik de week daarna wel weer iets harder.' / LH

Iris Roscam Abbing. / foto GA

De politie in Delft heeft het een beetje gehad met studentengrappen. Zo rukten agenten vorige week nog met getrokken pistolen uit vanwege een 'ontvoering'. Het bleek een grap van bezoekende Wageningse studenten. Niet veel later werd de politie getipt over illegale prostitutie. Delftse studentes die als dames van lichte zeden achter de ramen zaten, deden dat zo professioneel dat de politie om hun bordeelvergunning vroeg. Toen ze die niet bleken te hebben, moesten de rode lichten uit.

Op internet wordt de oprichting van de Partij voor Mierenneukers aangekondigd. De partij denkt – gezien de grote achterban van ambtenaren en verzekeringsagenten – minstens één kamerzetels te behalen. De initiatiefnemer was jarenlang voorzitter van de Stichting Muggenzifters. Een ander opmerkelijk initiatief is de Partij voor Dierenseks (PVDS). Die wil dierenseks invoeren als verplicht vak in het middelbaar onderwijs en streeft naar de oprichting van een faculteit Entomologische Pornografie.

Goed én slecht nieuws voor Wageningen. Om met het eerste te beginnen: in de top 500 van universiteiten die de Chinese Jao Tong Universiteit opstelt staat Wageningen Universiteit op een gedeelde 151ste plaats, twee plaatsen hoger dan vorig jaar. Het slechte nieuws: Wageningen eindigde kansloos op de laatste plaats bij de verkiezing van de Studentestad van het jaar door de NOS. Winnaar werd Groningen.

ALWEER EEN METER BIER

Traditiebestendig is hun nieuwe onderkomen nog niet. De twee keer zo smalle bar als in Deventer weerhoudt de leden van studentenvereniging Nji Sri ervan om als vanouds over de bar te glijden met ontbloot bovenlijf. Maar voor de rest voelen zij zich al behoorlijk thuis in Wageningen.

Meer dan honderdzeventig meter, ingegaan op 19 augustus. De tappers achter de bar turven elk metertje bier met een witte stift op de spiegel achter hen. Naast het scorebord hangt een penschilderij van het oude aanzicht van Deventer. Nostalgie. Want sinds deze zomer is Wageningen de thuisbasis van studentenvereniging Nji Sri.

De hbo-vereniging is vernoemd naar de Indonesische godin van de vruchtbaarheid en werd opgericht in 1904. In Wageningen. Acht jaar later verhuisde ze naar Deventer. Nu is de oudste hbo-vereniging van Nederland weer terug waar ze ooit begon. Een wit beeld van Nji Sri staat op een altaarplankje hoog aan de muur, boven de dansvloer. Links en rechts brandt een rood kaarsje. De vlammetjes dansen mee op de tonen van de Backstreet Boys en de Spice Girls. Daar is niks Indonesisch aan. Wel hangen aan de muur oude landkaarten en prenten van de godinnen Semar en Doerga. Zij vertegenwoordigen de twee disputen van Nji Sri. Het derde dispuut, Ardjoena, had weinig vertrouwen in de

doorstart en voegde zich deze zomer bij de Wageningse studentenvereniging Ceres. Hoewel deze keuze nog steeds de nodige emoties oproept, heerst er vanavond alleen maar vreugde in de sociëteit. Want de verhuizing heeft de studentenvereniging verder goed gedaan. Negenenvertig nieuwe leden betekent een verdrievoudiging van het ledenbestand. 'Het is een bliksemstart', zegt preses Tom Wiegman met schorre stem.

De hele week heeft hij verenigingsliederen gezongen, samen met de feuten die de afgelopen week teksten en mores uit hun hoofd moesten leren. Vanavond is het afsluitende feest.

Tom kijkt oplettend naar elke bezoeker. Het feest is alleen voor leden, maar oud-leden zijn altijd welkom. Jan Roelants is zo'n oud-lid. Hij nam deze zomer de sleutel van voormalig café Peer in ontvangst. Trots staand op een barkruk spreekt hij de menigte nu toe. 'Ik had het bestuur uitgedaagd veertig leden binnen te halen. Het zijn er meer.' Hij draagt zijn verlies met een grote lach en luidt de uit Deventer meegekomen bel. Een pavlovreactie volgt. Iedereen, inclusief de nieuwe leden, zingt uit volle borst 'rel rel wie trekt er aan de bel.' Als een amen wordt de zang gevolgd door een schreeuw 'Slamat' met gebalde vuisten in de lucht. 'En nu zuipen', antwoordt Jan met een biertje in zijn hand. Weer een paar meter verder. / LH

HET ECHTE WERK

POEP ZOEKEN IN TIMBAVATI

Arno Hoetmer en Martine Kos, zesde- en vijfdejaars student Biologie aan Wageningen Universiteit, zaten vier maanden samen in het particuliere natuureservaat Timbavati in Zuid-Afrika. Ze onderzochten de poep van olifanten en impala's om te bepalen wat deze dieren aten.

Arno: 'De ene week zochten we naar uitwerpselen, met een gids in de auto. De andere week legden we de monsters onder de microscoop. Iedere plant heeft zijn eigen karakteristieke opperhuid. Aan de epidermis die in de poep zat, konden we zien wat de dieren gegeten hadden.' Martine: 'Olifanten produceren grote hopen, vaak op de weg. Aan vochtigheid, warmte en kleur kun je de versheid zien. Soms kon je de poep op afstand ruiken. Als er mestkevers voorbij vlogen kon je die gewoon volgen om de hoop te vinden. Met een zakje binnenstebuiten om de hand raapten we wat poep op. Impala's, die in kuddes lopen, doen hun behoefte vaak op dezelfde plek. Met een lepel schepten we de keutels in een zak. Die stinken nauwelijks.'

Arno: 'Onze gids wist precies wat je wel en niet kon doen. Hij had meer dan dertig jaar in het Krugerpark gewerkt. Zijn geweer had hij nooit nodig. Hij woonde samen met nog een technicus, twee onderzoekers en ons in een huis middenin het

park, op anderhalf uur rijden van het dichtstbijzijnde dorp.'

Martine: 'Een paar honderd meter van ons huis was een waterplaats. Als je een boekje zat te lezen kon je zo de olifanten, giraffen, zebra's, impala's, leeuwen, luipaarden en buffels voorbij zien komen.' Arno: 'Om zes uur was het echt donker. We aten iedere avond romantisch bij kaarslicht of een olielampje. Als je aan het barbecuen was en je knipte je zaklamp aan zag je de ogen van de hyena's oplichten die er lagen te wachten tot je wegging. Het was geweldig om altijd natuur om je heen te hebben, zelfs als je naar de stad reed voor inkopen. Het mooist waren misschien nog wel de nachten. Dan hoorde je hyena's huilen, buffels ademen, uilen roepen. Het was er zo stil en toch weer niet.'

Martine: 'Wat de poep betreft blijken olifanten echt van dieet te veranderen als het droger wordt. Geleidelijk eten ze steeds meer bladeren en minder gras. Impala's aten binnen een maand ineens twintig procent minder gras. Olifanten blijken ook veel bladeren van de Mopaneboom te eten. Die komt veel voor maar bevat gifstoffen om zich te beschermen tegen vraat. Impala's aten ze echter helemaal niet.'

Yvonne de Hilster

Het witte beeld van Nji Sri kijkt uit over de dansende menigte. / foto GA

PRIKBORD

prikbord@cereales.nl

VOOR JE MOOISTE FOTO, JE EERSTE VERHAAL, JE EIGEN CARTOON

Studentenvereniging Arboricultura in Velp hield op donderdag 7 september haar traditionele beginfeest, ditmaal met de bands Analog Project en The Soulshakers. Bij het begin van de volgende periode is er weer zo'n feest, maar ook tussendoor kunnen studenten van hogeschool Van Hall Larenstein en MBCS Helicon terecht op de soos. Voor een tosti en een bak koffie tijdens de lunchpauze bijvoorbeeld. Voor computerlessen, lezingen en workshops. En voor themafeesten, sport, cabaret en cocktailavonden.

Arboricultura – 'het in cultuur brengen van bomen' – is in 1908 opgericht in Boskoop waar destijds de opleiding tuin- en landschap-inrichting gevestigd was. 'Omdat je heel wat planten en bomen moest leren en dit het beste gaat als je de takken vaak ziet, snoeiden de studenten takken om die thuis te kunnen bestuderen', mailt mediacommissaris Karlijn van der Laan. 'De Boskopers zagen dit als geitengedrag waardoor we nu nog *gaiten* worden genoemd. Vandaar de *gait* op het wapen van Arboricultura.'

GESNAPT

WIE?

Marije Haverschmidt, eerstejaars MSc Dierwetenschappen, Wageningen Universiteit

WAAR

Wandelt met bekertje koffie over de Haarweg in Wageningen.

OP WEG NAAR?

'Groepsoverleg in het computerlokaal, daar verderop rechts op de Haarweg. Het is onze laatste afspraak. Ik moet maandag de presentatie gaan geven, in het Engels. Dat is voor mij even inkomen. Best spannend.'

EN DE KOFFIE?

'Het is café au lait, net gekocht op Zodiac. Had ik zin in. Hij smaakt prima.' / YdH

NICOLETTE

EMMAUS

Goedemiddag, ik ben Nicolette, ik ben koopziek. Als alles grauw is en het motregent. Als mijn oogleden zwaar zijn en mijn rug verkrampd en mijn afstudeervak niet loopt. Als ik verlang naar het weekend, maar het pas woensdag is. Dan wil ik kopen. Dan vind ik dat iemand het wel eens voor me op mag nemen, dat ik het recht heb om me even te laten gaan. Dan heb ik verzorging nodig. Het liefst koop ik typische vrouwen-ver-

wendingen: een gezichtsmasker voor een perzikzachte huid, een nagelglansvrij, een nieuw soort shampoo of een lipgloss die ik nooit zal gebruiken.

Eenmaal thuis kan ik urenlang mijn nieuwe product bewonderen en uitproberen. Haar wassen met de nieuwe shampoo, een kwakje nieuwe wax erin, de gloss op de lippen (staat echt mooi, maar het smaakt zo vies). Dan een uur voor de spiegel staan. En meestal voel ik me dan geweldig.

Het kost helaas een fortuin. Maar de redding is nabij: Emmaus. Het heeft lang geduurd voor ik er naar binnen durfde, de winkel met de welvaartsresten. Meestal is hij dicht, en aan de stoffige buitenkant kun je niet vermoeden welke schatten er binnen liggen te wachten.

Sinds ik 'hem' ontdekt heb ga ik elke week even kijken wat voor prachtigs ik kan vinden. Het liefst koop ik kleine kast-

jes voor een paar euro, waar ik dan driftig met schuurpapier en verf mee aan de gang kan.

Bij de keukenartikelen heb ik de meeste kans van slagen. Zo heb ik al vier keer een Römertopf gekocht, een soort keramische ovenschaal. Steeds vond ik een mooiere dan de vorige keer. Maar zo is het ook: de week erna kun je het gewoon weer terugbrengen, kunnen zij het weer verkopen en heb ik het goeie doel geholpen (want daar doen ze het voor).

Glimmende tegeltjes met spreuken voor in de wc, tweedehands kaarsen (?), een aquarium, een citruspers of een duikpak. Voor mezelf of mijn vrienden. Of voor vrienden van mijn vrienden van mijn vrienden.

De weg naar herstel is lang. Ik hoop dat ik nog lang onderweg mag zijn.

Nicolette Meerstadt

